

LOVEC

glasilo Lovski zveze Slovenije

Januar 1971. **10**

Obilo osebnega zadovoljstva in uspehov pri gojitvi divjadi v letu 1971!

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE IN
UREDNIŠTVO »LOVCA«

Poštnina plačana v gotovini

Prodam dobro ohranjen karabin C. Z. 8 × 57 IS, cena 900 din. Jurij Muhič, 61231 Črnuče, Cesta Ceneta Štuparja 27.

Prodam dva psička epagneul bretona, stara po 3 mesece. Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina.

Prodam, zaradi odselitve v tujino, kdl. istrskega goniča — psico — staro 2 leti, zelo lepo in dobro, odličnih staršev, cena 700 din. Anton Metelko, Brezovica, p. Mokronog.

Prodam (zaradi smrti očeta lovca) psa poentra, starega pol leta. Veronika Vidmar, Ljubljana, Pohorskega bataljona 32.

Ugodno prodam lovski karabin Crvena Zastava, kal. 7 × 57, skoraj nov in šibrenico polavtomatko na 5 nabojev, znamke »Franchi«, kal. 12, komaj preizkušeno. Dragan Obradović, Ivanji grad 2, p. Komen — Sežana.

Prodam malo rabljeno bokarico 16/7 × 57 R češke izdelave, menjalna cev 16/16, montiran daljnogled, krogla visoko razantna. Ogled v popoldanskih urah, cena po dogovoru. Viktor Kurent, Črnuče 110, p. Črnuče — Ljubljana.

Prodam brak-jazbečarko, 3 leta staro, z rodovnikom, dober zajčji gonič in dobra za jamarjenje. Jože Korošec, Mislinjska Dobrava št. 48, Slovenj Gradec.

Lovci!

Tudi v letu 1971 vam bomo skušali postreči s kvalitetnim blagom, da boste imeli na lovu kar največ zadovoljstva in uspehov.

Z oddajo uplenjene divjadi vaši lovski zadrugi si omogočate nabavo raznovrstnih lovskih pripomočkov in pribora po posebno ugodnih cenah.

Želimo vam srečno novo leto,
mного uspehov pri gojitvi divjadi in dober pogled.

Lovska zadruga za Slovenijo

LOVEC

s svojimi poslovalnicami v:

Ljubljani
Celju
Mariboru
Novem mestu

Novoletna nagradna Lovčeva križanka

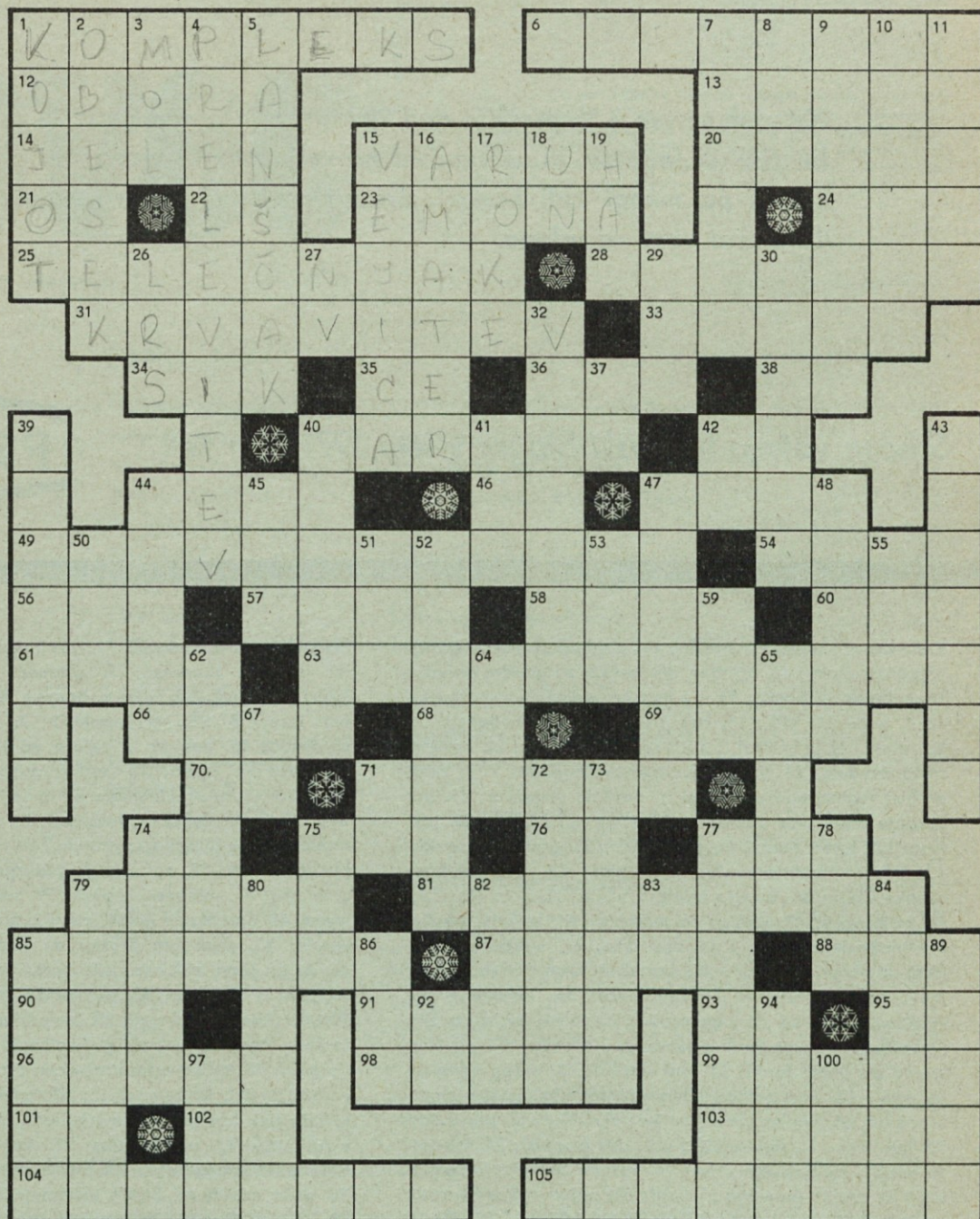
Prva nagrada: 500 din (lovske potrebščine po izbiri)
 Druga nagrada: 300 din (lovske potrebščine po izbiri)
 Tretja nagrada: 100 din (lovske potrebščine po izbiri)

Nagrade bodo izžrebane. Izid žrebanja bo objavljen v »Lovcu«.

Izpolnjene križanke pošljite do 1. februarja 1971 na naslov:

Uredništvo »Lovca«, Ljubljana, Župančičeva 9. — Na kuverti naj bo tudi pripis: KRIŽANKA.

Vprašanja na drugi strani!

IZPOLNIL(A) — PRIIMEK IN IME .....

TOČEN NASLOV .....

Na vseh cestah v Sloveniji je nad 200 najbolj opremljenih in dobro založenih bencinskih servisov, ki so vam vsi na voljo neprekinjeno ves dan, na glavnih cestah pa mnogi tudi ponoči. Brezskrbno torej lahko potujete – ob vsakem času smo vam na uslugo.

Srečno vožnjo in lovski blagor v letu 1971 vam želi

Vodoravno: 1. revir, del lovišča, več zemljišč skupaj; 6. gosta in mehka dlaka; 12. ograjen del lovišča za gojitev divjadi; 13. kulturna ustanova; 14. po lovskem zakonu ima lovopust od 1. I. do 16. VIII.; 15. kak lovski pes je tudi dober...; 20. lovski rog je znotraj...; 21. središče vrtenja; 22. kratica za lovsko šolo; 23. ljubljansko trgovsko podjetje, ki je med drugim registrirano za nakup in prodajo divjačine; 24. pri čakanju tudi lovcu nadležne; 25. vrsta nahrbtnika; 28. tak mora biti lovec jutraj, ko gre na lov; 31. posledica strela; 33. jelenov podočnik; 34. kačji glas; 35. avtomobilska oznaka Celja; 36. izumrla arktična ptica; 38. zlato (franc.); 40. poklonitev; 42. kratica za morebiti; 44. košutin mladič do enega leta starosti; 46. ime črke; 47. službena doba (tudi lovskega poklica); 49. napačna raba za »preverjanja«; 54. domače ime kakega lovca; 56. dovoljena pri streljanju samo na divjega prašiča in volka; 57. vrsta žil; 58. nekoč so vanjo lovili volkove in medvede; 60. ga ima srnjad pri obilni hrani; 61. prvi letalec; 63. važno opravilo pri lovu; 66. ime dolgoletnega predsednika Lovske zveze Slovenije; 68. enaka samoglasnika; 69. trditev ali postavka; 70. ime črke; 71. del sprožila pri pasti stopalki; 74. kratica za mlajši; 75. največja ptica; 76. kazalni zaimek; 77. predlog; 79. rudnik premoga v Bosni; 81. najuporabnejša vrsta epergije; 85. nezaščiten ptica šojine velikosti; 87. Obri; 88. češka pritrtilnica; 90. električno nabit delec; 91. izdelan iz rogovja; 93. enaka soglasnika; 95. sibirski reka; 96. afriška »gozdna žirafa« zebra velike velikosti; 98. glasovi ptic, jereba; 99. papeška krona; 101. avtomobilska oznaka Sarajeva; 102. nemški predlog (ob); 103. del cerkve; 104. najmanjša divja raba; 105. železna past, ki se sproži s pritiskom.

Navpično: 1. stepni volk; 2. zanj uporabijo tudi košutina ali jelenova prodnika; 3. glasbeni izraz; 4. menjanje kože; 5. srnjak ali jelen v drugem letu starosti; 7. majhen lovec; 8. filipinski ognjenik; 9. zaščiteni sesalec, ki ni divjad; 10. pes, ki se oglašja po starem sledu divjadi; 11. bavarsko mesto; 15. zadnji grizljaj; 16. del naslova rubrike v »Lovcu«; 17. ljudje jih imajo, živali ne; 18. franc. nedoločnik; 19. vzklik (pri ulovitvi); 26. prejšnja kratica naše republike; 27. različna soglasnika; 29. določen čas; 30. prebivalec ČSSR; 32. spravljanje ptičjega zaroda na svet (z enim »j«); 37. romanski spolnik; 39. zatočišče revmatičnega lovca; 40. oprema za gorski lov; 41. žensko ime; 42. latinski veznik; 43. zamrežen prostor za vzrejo pernatih divjadi; 44. če ga lovec obiskuje, laže opravi lovski izpit; 45. vedno redkejša afriška zver; 47. prijateljica lovca v naravi; 48. zaščiten ptica, ki ni divjad; 50. čas parjenja jelenjadi; 51. ime lovčeve žene; 52. povproči ga lep lovski doživljaj; 53. spremlja glad; 55. velika množina žuželk; 59. race se dvignejo na večerni prelet, ko zavzoni...; 62. kočna na Begunjski, zatočišče tudi lovcem; 64. lev, latinsko ime; 65. španski otoki v Atlantiku; 67. prislov časa; 71. italijanska reka; 72. merilec električnega toka; 73. orožje velike divjadi; 74. riba; 75. duša umrlih pri Starih Slovanih; 77. prihod (k plenu); 78. kraj pri Opatiji; 79. vse leto zaščiten divjad vranjega rodu; 80. ob smrti domačega prašiča so, ob smrti divjega ne; 82. Kljukčeve lovske prigode; 83. različna soglasnika; 84. vetri jopič; 85. v njem lahko kupiš razne revije, »Lovca« ne; 86. spopad kozorogov; 89. na »zadnjem pogonu« zelo tekne; 92. pijača Starih Slovanov; 94. v mišicah divjega merjasca; 97. lesena past; 100. športna kratica.

Foto Ivan Mikec-Mitja: Še dva meseca bo ponosno nosil svojo rožno krono, ker marca začne jelenom odpadati rogovje. Roženi odrastki ali parožki imajo vsak svoje ime. Poimenujmo jih na levem stebelu ali veji pri fotografiranem jelenu od spodaj navzgor: nadočnik, sivček, srednjih in krona.

Jelen ima navadno najmočnejše rogovje od 10. do 15. leta starosti. Do navedenih let postaja rogovje jelena z dobro zasnovo proti vrhu vse močnejše in teži po ustvaritvi krone s čim več odrastki. Število parožkov na rogu je že često največje v jelenovem osmem ali devetem letu. Vendar mu v naslednjih letih navadno zraste rogovje z manj parožki, zato so pa veje močnejše in težje ter ima rogovje večje število točk. Rog mladega ali starega jelena — gledan od strani — s slabo zasnovo lahko okvirimo v trikotnik, z dobro zasnovo pa v pravokotnik.

LOVCA

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIII. letnik

št. 9

januar-prosinec 1971

Vsebina

Dr. Stane Valentinčič	Z 19. medpokrajinske lovske konference v Gradcu	290
Anton Kranjc	Lovske predpise je treba izpolnjevati	293
Ing. Alojz Černe	Strup ne bo opravil vsega	295
Prof. dr. Jože Rant	Nekaj o osvežitvi krvi pri divjadi	296
Marijan Koritnik	Kune	299
Tone Petrič	Evropski prvak	301
Alojzij Kovač	Moj zadnji	302
Tone Svetina	Oblak nad prepadom — X.	305
Po lovskem svetu:	Avstralija (nadaljevanje) — H. J. Frith — prevedel Francè Cvenkel	308
Lovski oprtnik:	Lanskega januarja — F. Golavšek	310
	Strupitev vran in srak — L. Pavlin	311
Vprašanja - odgovori:	Grmarjenje in šarjenje	312
Fotoamater		312
Mladi pišejo		313
Lovska organizacija	Lovski prapor LD Bled — F. Mandelc	313
	Praznik LD Šentvid pri Stični	314
Jubilanti		315
Umrli		316
Lovska kinologija:	Kinološko delo v letu 1970 — V. Pleničar	317
Lovska kuhinja		318
Šaljive		320

Avtor fotografije ob voščilu Franc Gyuran

Z 19. medpokrajinske lovske konference v Gradcu

Že ustaljena tradicija se nadaljuje. Tokrat so bili organizatorji avstrijski lovci, ki so pripravili konferenco 13. in 14. novembra 1970 v Gradcu. Udeležili so se je zastopniki: (iz Italije) provincijskih lovske sekcije Trsta in Gorice, deželne lovske zveze Bolzano, gozdne uprave Tarvisio in (iz Avstrije) področnih lovske zvez Tirolske, Koroške in Štajerske ter (iz Jugoslavije) Lovske zveze Slovenije. Tokrat so prvič prisostvovali taki konferenci kot opazovalci tudi zastopniki Madžarske. Delegacijo LZS so sestavljali njen predsednik Rado Pehaček, lovski svetnik Veljko Varičak in podpisani. Zvečer 13. novembra je bil prvi neuradni sestanek vseh delegatov pri večerji v hotelu Daniel.

Konferenca se je začela naslednje jutro v Herbersteinovem lesenem dvorcu »Holzhof«. Ta bivši dvorec je preurejen v prijeten, topel gostinski objekt z veliko dvorano. Zraven dvorca je tudi manjši park za divjad. V načrtu je še 45 ha veliko umetno jezero z možnostjo ribolova, kopanja, vodnega smučanja ipd.

Ko je deželni lovski mojster Štajerske, dipl. ing. grof Hans Kotulinsky odprl konferenco, so delegacije podale svoja poročila. Naša delegacija je že pred konferenco prisotnim razdelila svoje poročilo, v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Naše poročilo je prvič obsegalo podatke o odstrelu za vso Slovenijo, to je v loviščih lovske družin kakor tudi v gojitvenih loviščih. Pomembnejša so bila tudi poročila avstrijskih zvez in poročila italijanske lovske zveze Bolzano.

Odstrel na avstrijskem Štajerskem in v Sloveniji

Za ilustracijo uspešnega lovskega gospodarjenja naj navedem odstrel pomembnejše divjadi na avstrijskem Štajerskem v eni od de-

vetih avstrijskih dežel v lov. letu 1969/70. Meri okrog 16 000m² (Slovenija okrog 20 000) in je deloma gorata, deloma gričevnata ter ravninska. Odstrel je bil takle:

— jelenjad . . .	11 136	(1 204)
— gamsi . . .	3 574	(1 150)
— srnjad . . .	29 728	(12 840)
— zajci . . .	27 771	(34 614)
— fazani . . .	56 242	(69 443)

V oklepajih odstrel v Sloveniji.

Poročilom o odstrelu, boleznih divjadi in drugih splošnih vprašanjih lovstva sta sledili dve posebni poročili, in sicer o pojavu gamskih garij pri jelenjadi in o sodobnem gledanju na srnjad.

Gamsje garje na jelenjadi

Mojster za divjad (Wildmeister) M. Tasch je poročal o pojavu garij pri gamsih leta 1969 v nekem lovišču, kjer je velika populacijska gostota gamsov. V istem lovišču imajo tudi jelenjad in sicer zelo velik stalež (okrog 10/100 ha). Že konec leta 1969 so opazili in odstrelili garjavega jelena, do marca 1970 pa še deset — skupaj torej 11 garjave jelenjadi. Veterinarska služba je ugotovila garje, ki jih povzroča *Sarcoptes scabiae* var. *rupicaprae* — tedaj ista grinja, ki povzroča garjavost gamsov. Okrog 30 jelenjadi je imelo tudi požrto dlako; preiskato so ugotovile okužbo z dlakožerci iz rodu *trichodectes*. Tudi ta zajedavska bolezen govori za prevelik stalež jelenjadi, ki je bil torej glavni pogoj za pojav obeh hudih zajedavskih bolezni. V tem revirju so potem izvršili sanitarni in redukcijski odstrel jelenjadi, obenem pa so ji pokladali ustrezna zdravila in ji tudi drugače posvetili več skrbi, nakar se garje niso več pojavile. Primer je poučen in opozarja, da se pri prevelikem staležu divjadi pojavijo celo bolezni, ki določeni vrsti niso lastne.

Srnjad — biološko pravilno in gospodarsko znosno

Drugi referat je imel magister Hans Kapeller. Obravnaval je srnjad, to našo najpogostnejšo veliko divjad. V želji, da bralci »Lovca« dobijo čim boljši pregled tega, kar je referent povedal, naj uporabim v nekoliko skrajšani obliki kar njegove besede: »Narava ima vedno prav. Da pa branje knjige narave ni tako lahko, vsi vemo. Eden tega noče, drugi ne zna... Srnjad smo v teku desetletij — vsaj v Avstriji — napčno odstreljevali. Srn in mladičev skoraj nismo streljali, lanščeke tudi ne; lovili smo zgolj srnjaka šesteraka. V zadnjih 2—5 letih se je sicer to spremenilo, tako da odstrelni plani zajemajo tudi srne in mladiče. Velja poudariti, da se je zaradi smotrnejšega gospodarjenja povečal stalež srnjadi, česar pa ni moč reči za njeno kvaliteto. To je predvsem treba pripisati nezadostnemu poznavanju narave s strani lovcev. Po vrsti bi želel ilustrirati nekaj vprašanj. Najprej o paši. Srnjad se ne pase kakor jelenjad ali goveja živina, zelo je izbirčna in odgriza samo popke in liste, redkokdaj se pase na travi, kakor se jelenjad predvsem. Zato je nujno držati stalež oziroma njegovo gostoto v določenih mejah, čemur pravimo: biološko pravilno in gospodarsko znosno. Biološko pravilno se pravi — gumbarji in bolna srnjad se ne smejo pojaviti. Oboje je zanesljivo znamenje, da je gornja biološka meja prekoračena. Gospodarsko znosno pa se pravi, da je objedanje drevja moč tolerirati do določene meje. Z obeh teh gledišč je tedaj treba presojeti stalež divjadi in njeno gostoto. Absolutno nismo v stanju reči, v tem lovišču naj bo 10 srnjadi na 100 ha, v onem 5 na 100 ha, lahko pa docela uvidimo in spoznamo, kdaj je dosežena biološka in gospodarska meja znosnosti.

Zimsko krmljenje

Zimsko krmljenje je tudi na napačni poti. Na splošno se misli, da je za srnjad storjenega dovolj, če ji pokladamo koncentrirano krmo v velikih količinah. V resnici je prav nasprotno pravilno. Močno hrano sicer smemo pokladati, vendar zmerno in le-ta v nobenem primeru ne sme zamenjati grobo in sočno hrano. S tem je tudi vse rečeno. V prvi vrsti mora biti groba hrana dobre kvalitete (ne kako plesnivo seno). Sočna hrana pa mora biti visoko vredna. Brez nje ne gre. Sočna hrana je na splošno srnjadi v zadostni količini na razpolago tam, kjer krmo silirajo. Lahko je to trava, tudi sadje, pesa in krompir. Če pri uskladiščenju ta hrana zmrzne, je to brez pomena in jo divjad brez škode lahko jemlje... Brez grobe, voluminozne krme prebava v vampu namreč ni pravilna. Izostane prežvekovanje, pride do zakislitve hrane v vampu in potem do zastrupitve s hrano. Spomnimo se samo zadnje hude zime 1962/63, ko smo našli srnjad poginulo ob krmiščih; vampi so bili polni, a kljub temu je srnjad poginila. Kaj se je zgodilo? Gotovo je prišlo do poginov zaradi napačne prebave.

Stalež

Glede letnega prirastka lahko rečemo, da je kljub izgubam pri mladičih moč računati na prirastek v višini 100 % srn, torej na vsako srno enega odraslega mladiča. Če tedaj ne želimo staleža povečati, je treba tak prirastek vzeti kot osnovo za odstrel. Vendar komaj poznam kak lovski revir, kjer bi bil odstrel v tej višini planiran in dosežen. Srnjad je po naravi individualna divjad, ki se ne počuti dobro v gostem staležu. Njeno dobro počutje je v tem, da ima vsaka žival svojo lastno površino. Pri prevelikem pri-

Udeleženci konference se zbirajo pred Holzhofom. Z leve prvi predsednik LZS Rado Pehaček, drugi lovski svetnik Veljko Varičak

rastku in staležu sta tedaj le dve možnosti: izselitev ali pogin oziroma propadanje. Izselitev je pa seveda močna le, če je v sosednjih revirjih prenizek stalež. Nedvomno je, da so danes v Srednji Evropi tako velike populacije srnjadi kot še nikoli. Nahajališča iz predzgodovinskih časov kažejo, da je bilo takrat srnjadi malo, mnogo manj kot jelenjadi. To pomeni, da danes ne čitamo pravilno knjige narave, ko imamo na primer v Štajerski danes že preko 100 000 srnjadi. Kot prvi znak slabega počutja srnjadi je pojav gumbarjev. Lanščak ne najde več zase dovolj prostora med dvema močnejšima srnjakoma, s tem pa tudi ne dovolj hrane in je tudi stalno vznemirjan. Pozdraviti je tedaj odločbo (avstrijske) štajerske lovske zveze od lanskega leta oziroma letos, po kateri je dovoljeno gumbarja odstreliti ne glede na odstrelni plan, tj. mimo njega. V zadnjih dveh letih smo šli še ko-

rak naprej in je dovoljeno po odstrelu gumbarja odstreliti še srno, to zato, da se po odstrelu gumbarja ne poruši spolno razmerje. Seveda je pa to v končni liniji zgolj popraviljanje napak, kajti gumbarji so znak prevelikega staleža.

Zajedavci

Prehajam k zajedavcem. Nobena divjad ni za zajedavce (parazite) občutljivejša kot srnjad. Na prvem mestu so pri njej trihstrongilidi, tj. tanki črvi v želodcu in črevesju. Organizmu škodujejo tako, da mu jemljejo hrano, da poškodujejo sluznico in sesajo kri, obenem pa izločajo strupene izločke, ki povzročajo driske. Končno so poškodbe sluznice vstopna mesta bakterijam, ki povzročajo vnetja. Proti zajedavcem je samo eno biološko pravo sredstvo, tj. populacija oziroma stalež mora

biti pravilen. Če najdemo v lovišču zaradi zajedavcev poginulo srnjad, je najvišja dopustna biološka zgornja meja že zdavnaj prekoračena.

Spolno razmerje

Važno je tudi spolno razmerje. Vemo, da naj bo to razmerje 1 : 1. Dvomlјivcem lahko vedno dokažemo, da se tudi mladiči polegajo v razmerju 1 : 1, nekaj več je celo srnjačkov, okrog 104—105 na 100 srnic. In kaj mi delamo? S tem da streljamo pretežno srnjake, srn pa ne, neprestano pomikamo spolno razmerje v korist srn.

Nepravilen odstrel

Nazadnje bi rad rekel še nekaj o starostni strukturi populacije. V predelih, v katere človek še ni kvarno posegel, tam kjer volk in

ris decimirata srnjo populacijo, izgleda stvar popolnoma drugače. Obe veliki zveri sta tisočletja srnjo populacijo držali nizko. Kljub velikemu prirastku pri srnjadi so tam, kjer vladata volk in ris, izgube zlasti pri mladičih ogromne. Razen teh je njun plen tudi enoletna in ostarela srnjad. Kako to delamo mi? Ravno narobe. Srnjad srednje starosti, zlasti srnjaki, je naš najljubši plen, tisto pa, kar priroda predvsem izloča po zvereh, ostaja v lovišču. Kaj moramo torej storiti, da bi imeli naravno starostno strukturo populacije, podobno tistli v Karpatih ali na Daljnem vzhodu? Posegati moramo mnogo bolj v razred mladičev in enoletne srnjadi, srednje staro srnjad, od 3. do 6. leta pa moramo varovati in jo pustiti »dozoreti«. In še nekaj je potrebno dodati v tej zvezi. Dokazano je, da tudi škodo v gozdu in na polju dela predvsem mlada srnjad.

Povzetek o srnjadi

Na koncu bi želel kratko povzeti, kar sem povedal: Populacijska gostota (tj. stalež) srnjadi mora biti prilagojena poletnim prehrabnim pogojem, se pravi, biti mora biološko pravilna in gospodarsko znosna; pojav gumbarjev in poginula srnjad ter občutne gozdne škode so znamenje, da je gornja meja prekoračena. Razmerje spolov mora biti približno 1 : 1, in sicer v času prska. Da bi dosegli pravilno starostno strukturo staleža, je potrebno močno posegati v mlade starostne razrede. Naše smernice za odstrel naj tega samo ne omogočajo, ampak zahtevajo! Razen tega moramo v osnovi menjati naš pojem o vrhunski srnjačji trofeji. V bodoče nas ne sme več voditi tako imenovana lepota rogovja (razkrečenost, enakomerni odrastki ipd.), ampak le masa rogovja. Saj ne bi imeli znanih švedskih kapitalnih srnjakov, če bi Švedi odstreljevali po naših pojmovanjih. Spominjam se, da so bila na düsseldorfski svetovni lovski razstavi kapitalnega rogovja na vrhu svetovne rang liste, pri katerih nisi mogel potegniti prsta med stebroma. Dalje moramo stremeti k temu, da oblikujemo večje lovnogospodarske enote (referent je rabil besedo Hegegemeinschaft, pri nas bi rekli »bazen«, op. S. V.). Res je, da je srnjad teritorialna divjad in da njena migracijska gibanja niso razlog za take bazene, pač pa je nujno, da se določanje letnega odstrela mlade srnjadi obravnava v bazenskih razmerjih. Na teh bazenskih dogovorih naj bi se reklo na primer, da je bila zima taka in taka in da je v tem letu treba gojitveno odstreliti na primer lanščake z nižjimi rožički od uhljev ali pa vse, ki imajo rožičke krajše od 5 cm in podobno. Za celo deželo pač ni mogoče teh meril pomenotiti, ker vladajo v njih lahko

Predsedstvo 19. medpokrajinske lovske konference. V sredi deželni lovski mojster, dipl. ing. prof. H. Kotulinsky. Mag. ph. H. Kapeller stoji in predava

Foto L. Mrzel: Zima je skopušna

različni pogoji okolja (zima, suša, povodnji itd.). Kot zadnje naj dodam: odstrel srnjadi mora biti določen od oblasti, tj. od okrajnega lovskega mojstra (v orig. Bezirksjägermeister) v razmerju 1 : 1 : 1. Z drugimi besedami: $\frac{1}{3}$ srnjakov, $\frac{1}{3}$ srn in $\frac{1}{3}$ mladičev obeh spolov. Kako je to sedaj? Pri rokah imam poročilo o odstrelu lansko leto na Koroškem. Razmerje je 9 : 3 : 1. Dragi gospodje, tu nam ni potreben nikak biolog, že matematik lahko izračuna, kakšen stalež srnjadi bomo imeli pri takem odstrelu po 10 letih!«

* * *

Se vam ne zdi, dragi slovenski lovci, da pri nas ni nič drugače? Po mojem mnenju smo na slabšem že zatogadelj, ker nimamo ne »landes«, ne »becirksjegermajstrov«, ki bi lahko ukazali izboljšati gospodarjenje s srnjadjo. Mi

lahko samo prepričujemo. To je bil pa doslej dokaj jalov posel, saj itak vsak naš lovec »vse ve sam«. Ob koncu 19. medpokrajinske lovske konference je bilo sprejeto povabilo predsednika lovske zveze Gorica dr. Luigi Luzzatto-Guerrija na 20. konferenco v Gorico.

Dr. Stane Valentinčič

zacije bi morale storiti več z vzgojo svojega članstva, in člane, ki teh načel ne upoštevajo, kaznovati, po potrebi tudi izključiti.

Tretji člen zakona o lovstvu SRS med drugim tudi določa čas, v katerem smemo loviti posamezne vrste divjadi, še posebej medveda. Lov nanj je dovoljen na območju, ki ga je določil republiški sekretar za gospodarstvo, le od 1. oktobra do 30. aprila. Izven tega območja medved ni zaščiten in je stvar lovskih organizacij, kako z njim gospodarijo in kdaj ga streljajo. Na nezaščitenem območju medveda lahko streljajo ob vsakem času, vprašanje pa je, kakšno korist imajo, če ga streljajo ob nepravem času.

Opisal bom dva primera, ko sta bila zaporedoma v lovskih letih 1969/70 in 1970/71 na zaščitenem območju v nelovni dobi odstreljena dva medveda, kar ni v čast lovski družini. To se je zgodilo v lovišču LD Lazina-Hinje v Suhi krajini, ki meri nekaj nad 1800 ha. Na vzhodni strani meji s kočevskim gojitvenim loviščem »Rog«, na južni z loviščem »Žitna gora«, s katerim gospodarja Lovska zveza Slovenije, na zahodni strani z loviščem LD Suha krajina, na severni pa z loviščem LD Plešivica. Lovska družina Lazina-Hinje je bila ustanovljena leta 1964, ko ji je Lovska zveza Slovenije odstopila del svojega lovišča »Žitna gora« pod pogojem, da bo z dode-

Lovske predpise je treba izpolnjevati

Anton Kranjc

V tem prispevku imam namen opozoriti lovsko javnost na vedno bolj pereč problem neupoštevanja in nespoštovanja lovske zakonodaje in lovske etike. Menim, da bi morala biti predvsem lovška inspekcija tista, ki bi preprečevala nezakonita dejanja.

Lovski predpisi od poslovnikov lovske družine do republiškega in zveznega zakona o lovstvu točno določajo, kako bi morali loviti in kaj štejemo za divjad.

Lovska zakonodaja tudi določa, da je divjad družbena lastnina in da lovske organizacije gospodarijo z lovišči na podlagi pogodb, ki jih sklenejo s pristojnimi občinami. Te pogodbe med drugim tudi določajo pogoje gospodarjenja z lo-

višči. Za pravilno in načrtno gospodarjenje z lovišči so lovske organizacije dolžne napraviti kratkoročne in dolgoročne lovskegozpodarske načrte, konkretno enoletne in petletne načrte. Občine so pristojne, da vsaki lovski organizaciji lahko odvzamejo lovišče, če ga te nenačrtno ali nesmotrno izkoriščajo. Velja načelo, da dohodke iz lovišča vračamo nazaj v lovišče.

Vsako pojmovanje, da je divjad last posameznega lovca ali skupine lovcev, je skrajno zgrešeno in napačno. Na žalost pa je takega pojmovanja še precej, in to pri tistih, ki ne poznajo ali nočejo poznati lovske zakonodaje in splošnih lovskega načel. Lovske organi-

Foto ing. J. Černač: Po prvem pogonu

ljenim loviščem pravilno gospodarila. Divjad je tu pretežno prehodna in prihaja največ iz lovišč »Rog« in »Žitna gora«. Ti dve lovišči se ponašata z najbolj bogatim staležem divjadi, to pa jasno kaže, da tod pravilno in smotrno lovsko gospodarijo.

V drugi polovici septembra 1969, ko lov na medveda še ni bil odprt, je pri vasi Lopata uplenil medveda domači lovec, tedanji gospodar LD. Ta je na preži čakal ščetinarja, odstrelil pa je kosmatinca. Prizadeti lovec se je zagovarjal, da se je zmotil. Menim, da je vsak komentar s tem v zvezi odveč. Zagovor prizadetega lovca je bil nesmiseln in neutemeljen. Razen

ukrepa prizadete lovske družine, da ji je uplenitelj medveda plačal, ni bilo podzvetega ničesar. Če bi takrat upravni odbor omenjene lovske družine, občina in lovska inšpekcija odločno ukrepali, se verjetno ne bi ponovilo, da je naslednje leto pred lovnim časom padel v tem lovišču še en medved. Tokrat pod kroglo inozemskega lovskega gosta, 26. septembra 1970, v revirju Smerjak, blizu meje z loviščem »Rog«-Kočevje. Lovski gost iz ZR Nemčije je prišel na jelena, torej v času, ko lov na medveda še ni odprt. Zadovoljen je bil, da je poleg jelenove trofeje odpeljal še medveda. Ne moremo zameriti tujemu gostu, če je

uplenil medveda v nelovni dobi, veliko napako pa so storili naši lovci oziroma njegovi spremljevalci, ker so mu dovolili in sploh omogočili streljati medveda. Res je, da so blagajne nekaterih lovskih družin precej prazne, to jih pa ne upravičuje, da bi jih polnili z dohodkom od lova v nelovni dobi. Kjer v lovskih družinah ni denarja, bi bilo dobro pogledati, kako je z vnovčevanjem uplenjene divjadi in s plačevanjem neizpolnjenih delovnih obveznosti.

O posameznih lovcih omenjene lovske družine se slišijo še razne druge nečastne in čudne vesti. Ba je je lovec K. J. na črno odstrelil dva srnjaka, meso pospravil, trofeje pa za drag denar prodal v Italijo. O tem sta že razpravljala upravni odbor in posvet prizadete lovske družine, ki je tega lovca tudi takoj izključila iz svoje srede. Vprašanje pa je, če je dejanje dognano do kraja in če se prizadetu ni zgodila krivica, saj kaznovani očitano dejanje odločno zanika in pove marsikaj še o drugih grešnikih. Če je to res, je nujno treba zadevo temeljito razčistiti do kraja. Ni dovolj, da takega lovca le izključijo iz lovske družine, nujni so še drugi ukrepi. Takega lovca je treba takoj tudi naznaniti sodišču, saj gre v takem in podobnih primerih poleg kršitev splošnih lovskih načel, lovske zakonodaje in lovske etike tudi za krajo družbenega premoženja.

Predstavljajmo si, kako bi bilo, če bi na zaščitenem območju tudi druge lovske organizacije streljale medvede v nelovni dobi! V nekaj letih bi občutno zmanjšali medvedji stalež, če ne bi celo iztrebili to mogočno divjad, ki jo često tujci znajo bolj ceniti kakor mi. Pri odstrelu medvedov je treba tudi upoštevati, da je življenjski prostor te divjadi obsežen. Verjetno so oba ustreljena medveda krmili lovci gojitvenih lovišč »Rog« in »Žitna gora«, saj ima

medved v teh dveh loviščih daleč najboljše življenjske pogoje in hodi čez mejo tako rekoč le v zelje.

Na kraju še nekaj pripomb glede lova na divje race ob reki Krki v občini Novo mesto. Skupščina občine Novo mesto je v začetku leta 1969 na predlog Lovske zveze Novo mesto sprejela odlok o zaščiti divjih rac in skrajšala lovno dobo nanje. Po tem odloku je dovoljen lov na divje race ob Krki od Otočca do meje z občino Grosuplje pri Zagradcu le od 1. januarja do 15. februarja. Odlok je bil sprejet, da bi zagotovili normalni stalež divjih rac, saj se je pred sprejetjem tega odloka občutno zmanjšal. Slišimo pa vedno več pripomb na račun tega odloka, češ da se nekaterih lovcev odlok ne tiče in da se bodo držali predpisov zakona o lovstvu SRS. Na žalost nekateri tudi tako ravnajo. To je pa zmotno, saj je občina v tem primeru pristojna, da sprejme ustrezen odlok, po katerem se moramo obvezno ravnati. Menim, da bo treba lovske predpise v bodoče bolj spoštovati in se po njih ravnati, saj je to predvsem

Foto ing. B. Hamrla: Kar težka za mlada gonjača

v korist lovske organizaciji in lovstvu sploh. Proti vsem, ki delajo po svoje in se ne držijo lovske zakonodaje, je pa treba ostreje ukrepati.

ali 1—2 lisici na 100 ha. Odstrel lisic v teh loviščih je vedno večji kakor odstrel srnjadi ali zajcev. Lovske družine hribovskih predelov tarnajo, da stalež srnjadi pri njih upada. Zajec pa da je postal redek. Po bonitiranju pride na 100 ha lovišča 6—8 kosov spomladanskega staleža srnjadi. Na teh 6—8 srnjadi pa pride tudi najmanj 1 lisica. Ni čudno, če je v zadnjih dveh zimah utrpela srnjad v hribovitih predelih tolikšne izgube. Skoraj vsa najdena srnjad je bila načeta od lisic. Lovci so poročali o številnih sledovih, ki so kazali, da srnjad ni poginila od gladi, ampak od lisičjih zob. Sicer pa ni treba posebej raziskovati, da teh 30—40 000 lisic ne opravlja samo sanitetne službe. Prav gotovo je, da si vsaka lisica poleg poginjene, bolne, stare in oslabele divjadi letno privoščiči po enega zdravega zajca, fazana, jerebico, gozdno kurjad ali mladiča velike divjadi, v visokem snegu pa tudi

Strup ne bo opravil vsega

Ing. Alojz Černe

Že v lanskih številkah Lovca smo zasledili članke, ki opozarjajo na bližajočo se nevarnost stekline iz sosednjih držav. Opisane so bile tudi vse posledice stekline za divjad, domačo živino in človeka. Glavni prenašalci stekline so lisice. Več kot je lisic, hitreje se steklina širi, več je okužb drugih živali in večja je nevarnost, da se okuži tudi človek. Pri nas je lisic odločno preveč. Iz statističnih podatkov LZS je razvidno, da odstrel

lisic narašča iz leta v leto. Lani smo v Sloveniji uplenili že preko 10 000 lisic. Skoraj toliko kot srnjadi. Kolikšen je potem stalež? Podatkov o staležu lisic ni, prav gotovo pa je vsaj trikrat večji kot odstrel. To je med 30—40 000. Če preračunamo to število na celotno površino Slovenije, prideta v poprečju 2 lisici na 100 ha. Uplenimo pa 1 lisico na 200 ha. Veliko lovskih družin v hribovitih predelih upleni na 3—5000 ha preko 60 lisic

Uplenitev lisic v primerjavi z odstrelom zajcev in srnjadi v lov. letu 1969/70 v Sloveniji ter primerjava z odstrelom v lov. letih 1968/69, 1967/68

Iz statistike LZS

Lovišča LD po lovskih zvezah	Zajci	Srnjad	Lisice
Bela krajina	307	44	295
Celje	4 137	1 482	1 378
Gorenjska	729	807	928
Gorica	2 490	1 843	890
G. Radgona	735	206	67
Idrija	234	311	221
Kočevje	344	500	385
Koper	3 585	276	368
Ljubljana	2 415	1 386	1 300
Ljutomer	820	133	70
Maribor	6 273	1 762	925
Notranjska	202	252	218
Novo mesto	1 343	308	497
Posavje	2 420	346	543
Postojna	795	760	622
Ptuj	2 256	560	506
Prekmurje	2 840	356	241
Zasavje	725	368	317
Skupaj LD	32 650	11 700	9 771
Gojitvena lovišča skupaj	1 964	1 140	684
Skupaj LD in GL	34 614	12 840	10 465
LD leta 1968/69	43 238	11 257	9 049
1967/68	41 684	10 468	8 403

za lov na lisice. Režim uporabe cianovodika pa naj bi bil to pot mnogo strožji kot nekaj, ko je lahko strupil vsakdo, pri tem pa se je primerilo več smrtnih nesreč. Če bo uporaba cianovodika spet dovoljena, bodo za strupljenje zadolženi posamezni lovci, ki bodo o strupljenju posebej poučeni.

To pa ne pomeni, da lovci lahko sedaj že čakamo, da bo cianovodik opravil vse. Ogrožena je vsa divjad, zato smo dolžni vsi lovci, da pri pokončevanju lisic sodelujemo posebno zdaj pozimi, da ne bo očitkov na račun lovske etike in pravičnosti. Ženska moda je tudi povečala vrednost lisičjega kožuha. In kar je res, lovec je lisice kot plena lahko najbolj vesel, ko ji kožuh »cvete«. Stalež lisic moramo v Sloveniji zelo zmanjšati, zato moramo upleniti letno vsaj 20—30 tisoč lisic več kot doslej.

Tega ne bo opravil samo strup, ki se sicer mnogim lovcem upira.

Moj namen ni bil opisati naj-uspešnejše načine lova na lisice. O tem je bilo v »Lovcu« že mnogo napisanega. Tisti, ki se zanimajo za ta lov, naj prelistajo strani našega glasila preteklih letnikov. A s tem ni rečeno, da je o lovu na lisice že vse napisano. Za uspešen način lova na to divjad je še mnogo važnih podrobnosti. Izkušeni lovci nam o tem lahko še marsikaj povedo in napišejo ter s tem zbudijo zanimanje zlasti pri mlajših lovcih za lov te vrste.

Morda bi organizirali v okviru lovskih družin, lovskih zvez in ne na koncu v okviru republiške lovske zveze tekmovanje v pokončevanju lisic na razne načine. Prednost pa naj ima lov s puško in psom v jesenskem in zimskem času, ko je lisičji kožuh najlepši.

Nekaj o osvežitvi krvi pri divjadi

Prof. dr. Jože Rant

zdravo odraslo srnjad. To pa pomeni, da pospravijo lisice skoraj polovico zajcev ali druge divjadi. Pretežni del Slovenije je hribovit in gozdnat. V teh predelih je zelo težko držati lisico na kratko samo s puško. Tudi pravih lovcev lisičarjev ni veliko. Večino lisic ustrelijo lovci bolj slučajno na brakadah, pogonih in pri čakanju na plemenito divjad. Iz hribovitih predelov je stalen dotok lisic tudi v ravnino. Zlasti dosti lisic je vedno v večjih ravninskih gozdovih.

Ker se nevarnost stekline vedno bolj bliža naši meji, lisic pa v kratkem času ne bo mogoče postreliti na znosno mejo, je LZS že zaprosila — kakor je poročal že decembrski »Lovec« — da se ponovno dovoli uporaba cianovodika

Pri gojitvi divjadi je važno vprašanje osvežitev krvi. Ta zadeva se vleče že nekaj let po naših lovskih sestankih, vendar brez koristnih zaključkov in dejanj. Kako je z osvežitvijo krvi oziroma s krvnim sorodstvom? Znanstveniki (biologi) so dognali, da ožje krvno sorodstvo kvarno vpliva na telesni razvoj potomca, da se podedujejo razne bolezni itd. Ne samo, da pri ožjem sorodstvu zaostaja telesni razvoj, opažamo tudi, da so potomci ožjega krvnega sorodstva umsko veliko slabše razviti. Zato so civilne kakor tudi cerkvene oblasti prepovedale ožje zakonske zveze. Šele v tretjem kolenu daje oblast izjemoma dovoljenje za sklenitev zakona. Iz zgodovine imamo nazorne primere o posledicah krvnega sorodstva, ki so se

pojavljale v rodbinah kraljev, drugih plemenitajev itd., ker so se zakoni sklepali v najožjih družinskih krogih iz pohlepa po ohranitvi dinastije, plemenitajstva in premoženja. Več njihovih potomcev je bilo bebecov ali drugače telesno manj vrednih. Podobni primeri so tudi v manj naseljenih krajih, npr. v Alpah, kjer se ljudje ženijo v ožjem sorodstvu.

Kako je pa s krvnim sorodstvom pri divjadi? Tudi pri njej opažamo zadnja desetletja kvaren vpliv naše lovske politike, npr. pri srnjadi. Na splošno srnjad v naših loviških telesno in trofejno upada in je slabše kondicije kakor pred 50 leti. Zakaj? Danes srnjadi več ne lovimo na pogonih kakor nekaj. Psi goniči srnjadi ne smejo goniti. Srnjad živi na polju ali v

hribih, vedno le na zelo ozko omejenem življenjskem prostoru in tudi za časa prska ne pride do večjih premikov. Prsk je iz leta v leto na istem prostoru in navadno le z istimi partnerji. Tako je krvno sorodstvo pri srnjadi v največjem razmahu, posebno še, če se taka paritev nadaljuje še naslednja leta. Posledice so tu. Srnjad je v slabšem telesnem stanju kakor nekaj. Nekajkrat sem že predlagal, da bi jo vsaj enkrat na leto pregonili s psi na večje razdalje. Tako bi se srnjad pomešala z drugo srnjadjo v oddaljenejših revirjih.

Kako pa pri zajcih? Zajčji rod je zelo izpostavljen življenjskim nevarnostim, zato mu je tudi narava zagotovila obstoj s tem, da imajo zajke letno po štiri legla in krajšo nosečnost. Parjenje je zelo živahno in razgibano. Zelo zanimivo je videti zajčjo paritev. Rano zjutraj opazimo na polju več zajcev skupaj, ki zelo živahno skačejo. Med njimi je goneča se zajka, za katero se srdito in vsiljivo bore samci (nepravilno spolno razmerje!). Večkrat pride med njimi do pretefov, da dlaka kar frči. Vsi pač poskušajo doseči svoj namen. Dogodi se celo, da zavoljo mnogih strastnih bojevitih snubcev zajka zaradi prevelikega mučenja pogine. Pri zajčji paritvi, kjer je več snubcev, nikakor ni možno točno dognati, kdo je pravzaprav oče bodočega legla. Podobno se dogaja pri naslednjih paritvah med letom. Zelo verjetno pa je, da je pri vsaki naslednji paritvi drug zajec oče in je tako kri mladičev že v teku enega leta zelo pomešana. Očetovstvo se torej preko leta hitro mešnja in z gotovostjo lahko trdimo, da potomci legel enega leta niso v ozkem medsebojnem krvnem sorodstvu. Tudi pri zajcih velja, da je mati vedno znana, oče neznan. Večkrat se tudi dogodi, da se zajka med letom preseli v drug revir in da med paritvijo v novem kraju dobi docela druge partnerje. To bi

Foto ing. I. Kalan: Vedno redkejši so zajčji sledovi

bil zopet dokaz, da med zajci v istem revirju ni ožjega krvnega sorodstva. Toda če bi hoteli res strokovno rešiti zajčjo čistokrvnost, bi morali zajke že pred prvo paritvijo zapreti v majhne obore in jim dati skozi vse leto enega in istega zajca. Tako bi imeli za tisto leto z gotovostjo potomce istih staršev in enake krvi. Takih obor bi morale biti v revirju veliko in je zato postopek skoraj nemogoč, predrag in nesmiseln.

Ako spustimo tuje zajce v lovišče, pričakujemo, da bomo imeli jeseni nov zajčji rod z osveženo krvjo. To pa ni kar tako. Znano je, da je pogin pripeljanih zajcev zelo velik in da se preostali zajci pogosto raztepejo na velike razdalje. Zaradi tega opažamo povsod in vedno, da je jeseni uspeh skromen. Čeprav dobimo od dobavitelja jamstvo, da so zajci zdravi, in jih kot take tudi sprejmemo, je pogin vendar velik. Odlov žive divjadi

je zelo tvegano, saj se dogodi, da divjad že od strahu na kraju odlova pogine. Nekateri zajci, katere kot zdrave denejo v gajbe, že pred odpošiljatvijo poginejo. Zajec je v naravi vajen hitrih premikov, sedaj je pa naenkrat zaprt v tesen prostor. S tem mu je otežkočeno opravljati važna telesna opravila, npr. iztrebljanje. Dogodilo se je celo, da so zajke pri spomladanskem pošiljanju med prevozom povrgle. Vsekakor je to velika muka za zaprto divjo žival. Čeprav traja transport le nekaj dni, je divjad tedaj v veliki življenjski nevarnosti. Tudi pljuča, ki so navajena pri zajcih krepkega in žvahnega dihanja, naenkrat nekaj dni med transportom skoraj mirujejo in posledica so pogoste pljučnice. Predvsem pa divjad pri odlovu doživi velik živčni stres, ki povzroči preveliko izločanje adrenalina iz nadledvične žleze in s tem pogosto smrt že v gajbi ali prve dni v novi prostosti. Zanimivo bi bilo dognati, koliko izpuščenih zajcev pogine. Navadno uvožene zajce zaznamujemo, da bi jeseni lahko ugotovili, koliko teh zajcev je prišlo pred puško. Žal navadno dobimo zelo slaba poročila o izpuščenih zajcih in ne vemo, če so ti zajci ostali v revirju ali so poginili, koliko je bilo uplenjenih in koliko se jih je morebiti preselilo v sosednja lovišča.

Nastane vprašanje, koliko vpliva ima na ta način dovedena osvežilna kri na telesni razvoj divjadi v lovišču. Že skoraj 50 let zasledujem ta problem na Sorškem polju, kjer skoraj vsako leto spuščajo zajce iz Vojvodine, Prekmurja ali celo iz Češke. Z mirno vestjo lahko rečem, da do danes nisem opazil, da bi bili zajci na Sorškem polju za eno dlako večji ali težji kakor zajci v sosednjih loviščih. Prepričan sem, da s spuščanjem tujih zajcev v revir ne dosežemo kaj prida uspehov in da je to zavržen denar. Bilo bi zanimivo, da bi o tem vprašanju po-

ročali tudi drugi opazovalci, kakšne uspehe dejansko ugotavljajo. Upam si predlagati, da se spuščanje tujih zajcev opusti. To vprašanje je tudi pomembno za lovske družine, ki se bavijo z lovskim turizmom. Uvožene zajce plačajo v devizah, tujci jih pa plačujejo sicer tudi v devizah, vendar veliko ceneje. Res smo kavalirji! Fazan je komercialen, zajec ne!

Kako naj vendar uživamo zajčji rod? Z izpuščanjem tujih zajcev imamo v glavnem neuspehe, zlasti če ravnamo tako kakor doslej, ko je bilo posameznim družinam prepuščeno, koliko zajcev in kako naj jih spuščajo. Nekateri družine so z zanimanjem in s skrbjo vlagale zajce, druge pa ne. To gotovo ni vodilo do uspeha. Zadnje čase se uveljavlja način, da cele komplekse naseljujemo s tujimi zajci. To je vsekakor bolje, vendar uspeh še vedno ni zadovoljiv. Zaželeno je in bilo bi prav, če bi o tem poročale republiška in področne lovske zveze. Vesel bi bil, če je moje gledanje nepravilno.

Pripomnim naj še, kar sem že nekajkrat pisal, da glavni predeli Slovenije niso idealni za gojitev male divjadi. Pri nas je subalpska klima, ki ima spomladi mnogo dežja, pogosto pomešanega s snegom, kar povzroča pri mladem rodu prehlade in pogin. Pri jerebicah in fazanih pa gnezda pogosto potonejo, jajca se prehladijo in uspeh je malenkosten. Še kasneje na poletje je često zelo hladno in fazanji ter jerebičji kebčki poginejo, ker še ne razvijajo zadosti lastne toplote. V Sloveniji so le na Krasu, kjer ni dežja s snegom in v Prekmurju, kjer je že kontinentalna klima, boljši pogoji. Podobne vremenske razmere imajo Vzhodna Štajerska, Burgenland, Nižja Avstrija, Češka in Madžarska, kjer je tudi splošno peščena zemlja. Zavoljo ugodnih vremenskih pogojev imajo te pokrajine dovolj zajcev.

Ponovno si dovoljujem dati nekaj nasvetov. V »Lovcu« št. 11/1969-70 sem na splošno dal nekaj nasvetov za gojitev zajca in male divjadi nasploh. Naj najvažnejše ponovim:

1. Nikakor ne smemo jeseni poseči z odstrelom pregloboko. Vedno moramo misliti na zarod za naslednje leto. Priporočam, da od bonitiranega letnega prirastka pustimo vsaj 20 %, to zaradi izgub, ki jih pri živalih povzročajo: bolezni, roparice, agrotehnična in kemična sredstva ter promet.

2. Vsaka družina naj obvezno določi slehernno leto predel lovišča za zajčji rezervat.

3. Na splošno naj bo vsak revir samo enkrat letno prelovljen.

4. Najbolje pa bi bilo, da se prepove odstrel zajcev za eno ali dve leti v vseh loviških področne zveze. Minimalno število zajcev za odstrel naj se določi samo v določenih predelih lovišča za šolanje psov.

Če ne bomo streljali zajca dve leti in če bodo ugodne vremenske razmere, bomo imeli naslednja leta zajcev na pretek.

Kune

Marijan Koritnik

Življenje kune in njene lastnosti najbolje poznajo lovci daljnih severnih prostranstev, traperji na kanadskih visokih planotah in prerijah, pri nas pa kunarji. Kdor поблиže ne pozna kune, na videz nežne, fino oblikovane, vitke živalce, si ne bi mislil, koliko zvitosti, včasih poguma, a še več krvoločnosti se skriva v njej. V tem je bit njenega tajinstvenega življenja: pretkanost, iznajdljivost. Te lastnosti mora kunar dobro poznati, če se želi z njo resno spoprijeti. Kuna nas iznenadi tudi, kadar vemo za vse njene tajne in nas prelisiči, ko smo tako rekoč na cilju. Pri njej lahko govorimo o smotrnosti njenih organov, o zvitosti pri zasledovanju in preganjanju žrtve, toda še vedno ostanejo v njenem življenju neznani dejavniki. Odprto ostaja vprašanje, kaj jo žene na tako dolga, nerazumljiva potovanja in beganja, na katera se podaja, ne zgolj da se znajde v novo nastalih okoliščinah, da potolaži svojo neutešljivo lakoto, temveč da pokolje več kakor potrebuje za obstanek. Morda je tej zviti zverinici vse to ostalo od pranagona skozi pokolenja za ohranitev vrste. Kuna v vseh takih okoliščinah ostaja zmagovalec, razen v borbi s človekom — kunarjem, ki mnogo let spoznava njeno zanimivo življenje. Samo on jo opazi, kako zvito leži, kako je njeno vitko, vleknjeno telo pritisnjeno k veji, kako ima podvite kratke noge, in samo on odkrije njene škileče svetlikajoče se oči. Kune hodijo po prstih in stopalu, prsti 5/5 imajo ostre kremplje, ki jih lahko odpre in pritegne, kot najboljše orodje za plezanje in spuščanje po gladkem deblu. Ves sprednji del kune je mišičast in v sprednjih okončinah funkcionalen za napad. Zobje so ostri in z njimi kuna razpara žrtvi vratno žilo kakor z ostrim nožem. Dlaka se ji lepo prilega, gosta podlanka pa se kaže zlasti

pozimi. Rada ima čistočo in lesk kožuha in po spopadu z žrtvijo in obilni pojedini ji je prva skrb, da se očisti, umije in potem sita naspi. Gozdne kune, kakor sem omenil, lahko pritegnejo kremplje, medtem ko imajo vodne kune med prsti dlakasto plavalno opno.

Od kun v ožjem pomenu živijo pri nas: kuna zlatica (*Martes martes*), kuna belica (*Martes foina*), dihur (*Martes putorius*), velika podlasica ali hermelin ali kepen (*Mustela erminea*), mala podlasica (*Mustela nivalis*). V rod kun pa spada tudi vidra (*Lutra lutra*) in končno celo jazbec (*Meles meles*).

Pri kunah teče življenje kakor po nekem pisanem pravilu in je podobno med posameznimi družinami. Vidra gre na pohod, kadar išče bogata nahajališča rib. Njeni bližnji sorodnici pa gresta iskat veverice. Veverica ob pomanjkanju hrane namreč na daleč potuje in njej sledi kuna. Kuna dobro pozna na svojem velikem lovnem področju sleherno duplo,

vsako jazbino in vsak kup dračja, kjer lahko najde zavetje ob slabem vremenu. Neutrudno obhodi svoje lovišče, iščoč plen. Nekje hodi po snegu, nekje po drevju in najraje si poišče gnezdo v v duplu. V takem gnezdu se občasno zadržuje preko zime. Če ujame veverico, gre po obilnem kosilu dan ali dva v gnezdo spat. Po snegu vodi njen sled od smreke do smreke, na katere pleza za plenom v veвериčjih gnezdih. Pri gnezdih, ki ne dahnejo po veverici, se kuna ne ustavlja. Previdno poišče z mahom zatrpni vhod v gnezdo in pograbi v njem zaskranko. Redko pa se posreči kuni, da v gnezdu zadavi plen; boj se nadaljuje med padanjem po vejah na tla. Kjer pade boreči se klopčič v sneg, ostane le razbrskana vdolbina, nekaj kapljic krvi in globoka gaz od bojišča do drevesa, na katerem ima roparica svoje gnezdo. Tam začne pojedino s tem, da najprej pregrizne veverici glavo, poje možgane in potem vso

Foto I. Napotnik: *Velika podlasica ali hermelin ali kepen v poletni dlaki. Konica repa je tudi pozimi črna. Mala podlasica pozimi ne pobeli in nima črnega repka*

Foto P. Adamič: *Kunar iz LD Škofja Loka*

glavo z zobmi in drugimi kostmi vred. Največ polovico veverice poje, na kar se umije, uredi gnezdo in trdno zaspi. Drugi del plena prihrani za naslednjo noč. Drugi dan lovec ne najde kunjih sledov, ker kuna nima potrebe za na lov. Šele tretjo noč gre na lov za novo žrtvijo. V loviščih z gozdno kurjadjo (petelini, jerebi) je ta kuni posebna specialiteta in slaščica. Večkrat se zgodi, da se petelinar sreča s kuno zlatico pri pojočem petelinu. Petelina in jereba naskoči med petjem ali ponoči v spanju. Tudi planinski zajec ji v snegu le strežka uide. Če naleti na gnezdo gozdne kurjadi, izpije jajca ali podavi mladiče. Tako puštoši kuna zlatica v gorskih loviščih med gozdno kurjadjo, medtem ko njena posestrima belica ropa v hribskih loviščih in okoli člove-

ških naselij.* Kune so tudi sladkosnedne, rade ropajo divjim čebelam med in jedo satje, jerebiko, češplje, lesnike, divje hruške. Pobirajo pa tudi sadje po vrtovih hribovskih kmetij.

* Slepo divjanje in zaslužkarski pohlep lovcev na krzno, ki je spravil marsikatero kunjo vrsto na rob iztrebljenja, je v končni posledici tudi bistveno porušil biološko ravnotežje v gozdu in na polju. Naglo kakor požar so se sedaj, ko so bile rešene svojega smrtnega sovražnika, razmnožile poljske in gozdne miši, podgane in hrčki, kunci in veverice. Le-te pa delajo škodo, ki ji ni primere s tisto, kar jo napravijo kune. Celo pticam pevkam ni bilo potem, ko so uničili kune, nič bolje. Namesto njih so nastopili v množicah drugi plenilci gnezd: veverice, polhi, gozdne miši, šoje, vrane in srake. (Iz knjige H. W. Smolik: »Živalski svet«.)

Kuna se v snegu včasih po ves teden ne sledi, ker vztrajno ždi v toplu duplu. Če pa nastopi odjuga ali se sicer otopli, se pokažejo mnogi njeni sledovi. V jeseni in v začetku zime hodi kuna navadno po drevju, po vejah. Pozneje, ko iglavce obeli rahel pršič in na koncu vej obvisi zmrzel sneg, ji je hoja po vejah otežkočena, tedaj gre raje po tleh. Kune in njene sorodnice skačejo navadno z zadnjima nogama v odtise sprednjih nog. Redko desna ali leva zadnja noga zaostaja, odstopa od sledu sprednje noge. Tako se vidijo odtisi treh šap, redkeje štirih in to kadar dela žival velike skoke ter postavlja zadnji nogi pred sprednji. Sledovi obeh kun so precej podobni odtisu sprednjih zajčjih šap, le da so sledovi zlatice bolj zabrisani, ker ima stopala spodaj dlakava in majhne peščaje, medtem ko ima belica večje in gole peščaje. Vse živali rodu kun imajo iztrebke v obliki prišiljenih klobasic, ki so navadno nekoliko vibasto zavite. Iztrebke največkrat najdemo na podrtih debelih ali na križpotih v gozdu. Iztrebki so črni ali olivno črni in vsebujejo mešanico kosti glodalcev, ostanke raznih jagod, smrekovih iglic, hitinastih oklepov žuželk, kar vse služi kunarju pri zasledovanju kune. Kune se proti koncu januarja in v februarju pariyo — kunarji pravijo, da se love. Po drevju se preganjajo, se reže, puhajo in love samico. Vendar je ta paritev jalova, gluha; prava nastopi šele sredi poletja, ko se samice oplode in marca ali aprila povržejo 3 do 5 mladičev, ki ostanejo 9 do 11 dni slepi. Kotišče je navadno v duplih, nastlano z mahom. Med paritvijo imajo kune značilen močnejši dah po pižmu. Oplojeno jajčece pa počiva od poletja in se jame razvijati šele kakih 9 tednov pred skotitvijo. Spočetka se mati le malo oddaljuje od gnezda, kasneje pa za mladiče skrbita oba roditelja.

Evropski prvak

(Resnična izpred osmih let v lovišču LD Prežihovo)

T. P.

Po brezuspešnem lazenju za gamsi od jutra do noči so se trije lovci znašli tam, kjer so zjutraj začeli, »brez dlake«, kot temu pravijo Korošci.

Ogenj je veselo plapolal na preprostem ognjišču in grel premrle ude vnetih gamsarjev. V kotu vegaste bajte, ki je komaj še dajala skromno zavetje, so samevale štiri prazne steklenice in pričale, da je pogovor vnet in zanimiv.

Besede so padale vse križem. Maligani, ki so jih nekje v Slovenskih goricah stlačili v tesne steklenice, so se preselili v razvnete glave in ustvarjali bujno fantazijo in domišljijo. Zgodbic, resničnih in neresničnih ni bilo konca, tekle so kot žuboreč studenec izpod skale. Razburjala jih je misel, zakaj le ni več starin z mogočnimi roglji kot nekoč. Srčno so si želeli, da bi se kdo mogel postaviti z zlato medaljo, saj je doslej v družini le ena.

Pa jo iztuhta Ton, glas je povzdignil, da sta Stanko in Domin onemela. V pričakovanju so jima začarele oči. Rodila se je namreč misel, vredna posluha.

»Ko sem oni dan hodil po opravkih v Žabjem Gradcu, sem pa videl takega hudika, le škoda, da je bila koza domače reje. Vendar pravšnja, da prinese naši Družini toliko zasluženega zlato medaljo.«

Tuhtali so dolgo; luna se je že davno poslovila in utonila za Hom, ko so si le izmislili, kakor naj koza doživi svoj veliki dan. Da pa ne bo kake polomiije, so si skrbno razdelili vloge. Ton naj vodi celotno operacijo. Stanko nabavi živi material in skrbi zanj do dneva upletnitve. Domin prevzame posle olepševalnega tehnika. Glavna naloga pa je, da vsi molče kot grob do leta osorej, ko se operacija izteče. Ranega jutra, ko sonce še ni stalo biserov z zlate pšenice, je imel stari Tomaž že dobršen del poti za sabo. Nekam negotov mu je bil korak po ravnici, kajti mož je bil vajen le hribovske hoje in težkega

nahrbtnika na ramenih. Jezno je zamahnil z lopatasto roko: »Eh, kaj neki je našemu Stanku, da hoče kozo k bajti, saj še za Lisko krme ni dovolj. Da pa ustreže tramastemu fantiču — lovcu, se je podal na pot. Pod gozdičem onkraj ozar zagleda borno bajto, kjer naj bi po sinovem pripovedovanju imeli prave plemenske koze. Stara ženica ga je nekam neprijazno motrila, ko je stopil na prag; ko pa je rekel, da kupuje koze, se ji je obraz zjasnil in čez brezzobe čeljusti se ji je vsul plaz hvale in časti o preljubi Sivki. Tomaž pa je sumljivo gledal na kozje parklje, na krajše kot njene noge od kolen navzdol. Kupčija je bila hitro sklenjena. Tomaž vesel, da je kozo dobil, ženica pa, da se je znebila stare Sivke, ki ji jo je še rajnki oče dal za doto.

Pot proti domu ni bila tako prijetna, kot bi si kdo mislil. Tri dni je bila dolga, ker uboga koza ni bila več poskočna.

Doma je Tomaž jezno zarobantil nad Stankom: »Tu imaš hudiča švedrastega!« Stanko pa Sivke vesel, da ga oče ni mogel razumeti.

Drugi dan so trije gamsarji že razpravljali, kje in kdaj naj se Sivka spremeni v kapitalnega gamsa. Umetnik Domin je koj naslednji

večer koračil s polnim nahrbtnikom rekvizitov proti planini, kjer sameva Tomaževa domačija. Začudeno se je Sivka ogledovala, ko se ji je od rojstva bela barva spremenila v umazano sivo rumeno, tudi maska ji ni bila všeč. Jezno je otresala z glavo, vendar se je čez dva dni tudi temu privadila; menda je bila celo ponosna na svoj okras, saj je domišljavo dvigala glavo kot pravcati zlatorog.

Nedelja je kar pravšnja za tako svečano potegavščino. Na oder dogajanj je spet stopil Ton. Resno je naročil Stanku: »Glej, da bo gams ob svitu na poseki pod Črnim vrhom. Da zjutraj ne zaspiš, pusti nocoj Majdo pri miru!«

»Bom,« je zvesto obljubil Stanko. »Domin, ti zarana zbudi Nedolžnika, da tako še pravi čas krenemo proti Gori, nato pa nam Diana pomagaj!«

Ton je sladko sanjal, ko ga zbudita nestrpna lovca. Domin je nekam vase zaprt stopical okrog srečnega Nedolžnika, ki je bil od sile radodaren s kačjo slino. »Misliš, da bo kaj?«

»Seveda,« se odreže Ton, »saj sem ga še včeraj videl.«

Nedolžnik je sopihal pod težkim nahrbtnikom, saj je nosil pijače in

jedače za ves teden; le pihalnika za gamse nima. Pa ga potolaži Ton, rekoč: »Boš pa z mojim pomeril, ki je gamsov vajen.«

Že visoko nad pustimi meglami, na grebenu, kjer čutiš vonj po Gori, so nadobudni lovci počivali. Nenadoma se Nedolžnik spomni sanj, ki so spremljevalcema dvignile lase pokonci. »Veš,« je razlagal, »bili smo prav mi trije na lovu, kar zagledam na skali gamsa. Pa glej zlomka, en rogelj je imel obrnjen naprej, drugega nazaj. Pa te vprašam, Ton, kaj neki to pomeni? Ti si že zinil, da mi odgovoriš, ko me dregne Ančka, kaj da tako vzdihujem. In lepih sanj je bilo konec...«

In že jo mahajo naprej proti Gori, da pot curkoma lije s čela ubogemu Nedolžniku, ki ni vajen hoje v planine. Ves zadihan znova hoče začeti razgovor, ko ga ostro preseka Ton, z nagrbančenim čelom, da prst na usta in ga strogo pogleda, kajti poseka je blizu. Kot maček se Ton potegne še nekaj metrov in skrbno pregleduje poseko z daljnogledom. Vidno se oddahne, ko ujame v objektiv mogočno gamsovo postavo, ki kot prikazen dviga mogočne roglje, bleščeče se v prvem jutranjem soncu. Zares edinstven pogled. »Vidiš gamsa?« šepne presenečenemu lovcu. »Ona starina je. Veš, tega ti ne zaslužiš, vendar naj bo. Skrbno pomeri, pa bo tvoj.« Ton je zaskrbljeno škilil na pihalnik, ki je plesal kot veja v vetru. Oster odmev je vznemiril jutranji mir, gams pa, ko da se njega ne tiče, je mirno stresel sivo glavo. Ubogemu strelcu pridejo potne srage na čelo. Plašno pogleda Tona, ki mu ostro pomigne: »Še enkrat!« Z vso voljo in strahom pomeri, sproži in glej, gams se zamaje, da čuden glas »mee« in obleži.

Veselje bilo veliko. Vzkliki! »Ali je mogoče? Moj prvi! Kateri dan je danes?« je Nedolžnik krilil z rokama. Tona pa je pekla vest, ker je bil Nedolžnik tako presrečen.

Veselje pa ni trajalo dolgo. Ko so se podali na nastrel, glej, o groza! En rogelj je obrnjen naprej! Ko se je Nedolžnik spomnil sanj, mu poblisne skozi možgane — potegavščina. Smeha je bilo obilo, čeprav tudi grenkega. Kar se Nedolžnik zresni in pravi: »Potegavščina se je rodila v dolini, naj se še tam konča.«

Gams je bil kaj hitro opremljen po vseh lovskih običajih, tudi vejica za klobukom in zadnji grižljaj ne manjkata. Ker je bila steklenica s kačjo slino suha, je družba kaj ponosno nosila plen proti dolini. Že blizu domače vasi srečata vesele lovce zdaj že pokojni Lubas in diplomirani kmetijski tehnik Rok, ki strokovno ogleduje prekrasno trofejo, rekoč, ta bo sigurno evropski prvak, kar vsi v en glas potrjujejo. Lubas pa pravi, če je stvar tako imenitna, spada koža v ravenški

muzej. In res, srečni lovci mu jo prodajo za petsto dinarjev!

Hitreje kot blisk se je raznesla vest po vasi o uplenitvi evropskega prvaka. Vsak je hotel vsaj pol kilograma mesa. Čeprav je bilo meso žilavo kakor podplat, so se žene lovcev kar vsipale pod lipo, kjer je hotuljski (iz Kotelj) mesar Franc drl dragoceni plen. Od zadovoljstva je kar žarel, da so lovci prav njega izbrali za tako častno delo. Ves ponosen je stopil k Tonu: »Ali se gamsi sedaj barvajo, ker imam tako črne roke?«

»Seveda,« je dejal Ton.

Vsi srečni, posebej še Nedolžnik, da je navsezadnje tudi njemu pomožniknila Diana, so lovci srečni dogodek proslavljali do poznih jutranjih ur. Tembolj zato, ker je potegavščini domala nasedla vsa vas in je bila Nedolžnikova sramota tem manjša.

Moj zadnji

Alojzij Kovač

Čeprav pravijo, da se lovec nikoli ne postara, tudi njemu leta ne priznasejo. Nekateremu prej, drugemu pozneje, nekateremu dolagoma, drugemu nenadoma. Začne mu pešati predvsem sluh. A navadno obojestransko neenakomerno, zato na skupnih pogonih ne pričakuje zajca od prave strani. Velikega petelina in jereba ne sliši več. Opeša mu tudi vid in noge postanejo okorne. V gozdu najdejo in se spotaknejo ob vsako korenino ali kamen. Ko na brakadi lovovodja naroči lovcu postavljaču, naj postavi tovariša, ki težko hodi, na prvo stojišče, je priznan za starega, telesno manj sposobnega lovca. Tako je tudi mene dohitel čas, da lahko pišem o uplenitvi svojega zadnjega gamsa.

V stari Jugoslaviji, še bolj pa za časa stare Avstrije, je bilo težko dobiti odstrel gamsa. Tako je tudi danes. Družine, ki upravljajo gorska gamsja lovišča, imajo mnogo članov in s tem težave pri delitvi odstrela, saj je planirani odstrel navadno mnogo manjši kakor število članov.

Za svoj rojstni dan sem dobil od sinov odstrel gamsa v triglavskem gojitvenem lovišču. Lepšega darila si pač nisem mogel želei. Nestrpno sem čakal jeseni, na čas lova na gamse. Sicer je bil vedno moj cilj gamsa upleniti v decembru, sedaj pa nisem smel čakati tako dolgo, saj bi morda v snegu ne vzdržal naporov. Gamsa v letni dlaki pa tudi nisem hotel, ker je tak gams vse prej kakor lep. Sklenil sem,

da bom šel nadenj konec septembra ali prve dni oktobra. Takrat je gams že kolikor toliko prebarvan in tudi vreme je ugodno.

Še pred peto zjutraj sem šel od doma; do kraja sestanka sem imel dobro uro hoda. Poleg puške, daljnogleda in nahrbtnika s potrebno jedačo in pijačo sem vzel s seboj tudi dolgo gorsko palico. Čeprav danes taka palica ni več moderna, je za starejšega lovca, zlasti pri hoji navzdol, neobhodno potrebna. Točno ob šestih sem se pojavil pred kočjo pri Peričniku. Lovec Fronc me je že čakal. Poleg drugih potrebnih reči je tudi on vzel dolgo gorsko palico.

Takoj sva odrinila dalje, češ da je dan že kratek. Nekaj kilometrov sva šla po cesti proti Vratom, nakar kreneva desno v rovt, od koder sva imela krasen razgled na triglavske steno. Vreme je bilo zelo ugodno, brez vetra in kar je glavno, brez zaščitnice gamsov — megle. Nekaj časa se vzpenjava po rovту, ko Fronc naenkrat zavije v redek gozd, ki se že bori za obstoj. Na lovski stezi sva, katere začetek je dobro skrit v gozdu. Zmerno strmo navzgor naju vodi, gozd je vedno redkejši, kmalu sva pod strmim robom. Desno in levo se odpreta razdrapani dolini, deloma zaraščeni z rušjem, s posameznimi vihniki, deloma so planice, porasle s travo, idealen teren za gamse.

Pred kratkim sem opazil, da kandidat za lovski izpit ni vedel, kaj je rušje ali ruševje, zato najbrž ne bo odveč na tem mestu to pojasniti. Ruševje ali rušje je planinski bor (*Pinus montana*), pravzaprav grm z močnimi in gostimi, ob tleh rastočimi vejami ter se nahaja ponavadi nad gozdno mejo, včasih na velikih površinah. Je koristen tudi zato, ker ščiti zemljo pred odnašanjem. Gamsi se radi skrivajo v rušju in se neverjetno spretno gibljejo v njem, gorje pa lovcu, če po neprevidnosti zaide

Foto I. Napotnik: *Domovanje gamsov*

vanj; kobali po teh vejah do onemoglosti. Iskanje obstreljenega gamsa v rušju je zelo naporno in dostikrat neuspešno, tudi s psom krvoslednikom si ne moremo dosti pomagati.

Začneva se vzpenjati po strmem in ostrem robu. Tu je steza v kljukah speljana tako, da nudi enkrat pogled v desno dolino in nasprotni breg, drugič v levo. Na vsakem ovinku je lep pogled v gamsje »hleve«. Na nekaterih ovinkih je tudi klopica z naslonjalom za puško. Posebno za sta-

rejšega lovca je res pravi užitek zalezovati po tako odlično izpeljani lovski stezi. S tretjega levega ovinka zapaziva prve gamse, čeprav sva vedela, da je v tem tropiču sama kozarija, jih vendar nekaj časa opazujeva z daljnogledi. Človek ne bi verjel, da je ta na videz okorna žival tako spretna na begu in pri plezanju v skalovju. Previdno se umakneva, da jih ne bi po nepotrebnem vznemirila. Po nekaj ovinkih zapaziva zopet na levi strani večji trop kozarije, morda je bil med njimi kak

trileten kozel, ki seveda za odstrel ne pride v poštev. Visoko nad nama zapaziva tri posamezne gamse, verjetno kozle. Fronc pove, da sta dva predaleč, tretji pa bi bil na zadnjem ovinku na primerni razdalji. Čudno se nama zdi, da kljub ugodnemu vetru na desni strani ne zapaziva gamsov. Kmalu odkrijeva vzrok. Kar naenkrat naju pozdravi močno meketanje »zagnanih« ovc. To je ljudski izraz za ovce, katere lastnik spomladi odžene v planino in se vse leto brez pastirja potikajo po gori. Pogosto zaidejo v izrecno gamsje okoliše in preženejo gamse. Posebno poleti se gamsi izmikajo ovcam, baje zaradi smrdečega seča. Včasih kaka ovca tudi podivja. Opazil sem že v visokem snegu popolnoma belo ovco med črnimi gamsi. Spretno je bežala z gamsi vred. Toda taka ovca pozimi navadno pogine, ker se ji na volno nabere toliko snega in ledu, da se ne more več gibati. Takim zapuščenim ovcam včasih gospodar prinese sol, zato so domnevale, da sva jim tudi midva prinesla priboljšek in so naju meketajoč pozdravile. Tak pozdrav je morda planincu prav prijeten in zanimiv, lovcu seveda ne. Gledala sva, da sva jim čimprej izgnila izpred oči. Še dobro, da niso mogle čez prepad do naju. Nadalje prideva na zadnji ovinek, od koder bi imela prej omenjenega gamsa na strelno daljavo. Ni ga bilo več; izginil je v bližnje rušje.

Prideva do razpotja, kjer se lovska steza razcepi na troje. Ena pelje po pobočjih levo, druga desno, tretja pa na vrh Planine. Žal so se teh stez, kakor sem bral v Planinskem vestniku, že poslužili planinci. Tu se šele spomniva, da je bil že davno poldan in da bi bilo treba podpreti želodec. Zalaz je bil tako zanimiv, da sva čisto pozabila na lakoto. Med jedjo se pogovarjava in uživava krasen razgled na Triglav in sosedne vrhove. Po okrepčilu odrineva dalje po stezi na levo. Tu pelje steza po strmih, skalovitih, deloma z rušjem poraslih pobočjih. Dokler nisva pustila ovc daleč za seboj, nisva opazila nobenih gamsov. Šele ko prečkava tretji jarek, spodiva tropič kozarije. Fronc me opozori, naj previdno hodiva, češ da se za bližnjim grebenom radi zadržujejo gamsi. Previdno pomoliva glavi čez greben, toda nič. Fronc predlaga, naj greva po grebenu nekoliko navzdol. Ko pa postane plezarija precej grda, mu predlagam, naj gre sam pogledat. Počakam ga na mestu, od koder sem imel lep pogled na obširno, z ruševjem poraslo pobočje. Sredi ruševja je bila za dvonadstropno hišo velika skala. Naenkrat se na njej pojavita dva gamsa. Z daljnogledom ugotovim, da je eden kapitalen kozel — močnejši kakor tisti, ki sem ga končno na tem lovu uplenil. Imel je močne in razkročene roglje. Drugi pa je bil okoli štirih let. Slišal in bral sem že, da star kozel rad vzame v varstvo osirotelega mladiča, ki je starini pozneje skrben varuh. Tukaj sem imel priložnost to opazovati. Mlajši kozel je nepremično stal na straži, medtem ko je stari leno stopical po skali, odtrgal sem in tja kako bilko, legel in zopet vstal. Niti enkrat ni postal pozoren, popolnoma se je zanesel na svojega stražarja. Ker je bilo za strel predaleč, Fronca pa še od nikoder, sem se gamsoma skušal približati na strelno dalja-

vo. Prišedši do predvidenega mesta, gamsov ni bilo več.

Za doživljaj bogatejši nadaljujeva zalaz. Opaziva samcatega gamsa, verjetno kozla. Še preden primeva za daljnogled, se spusti v divji skok. Še nikdar nisem videl gamsa tako drveti, pa navzdol. Vsaka druga žival bi si polomila vse štiri noge. Steza se je spustila navzdol, navzdol se je spustilo tudi moje upanje na uspeh. Pred menoj hodeči Fronc pa naenkrat zleze k tlom; jaz sem malo zaostal. Previdno se splazim do njega. Pove mi, da se na nasprotnem bregu pase močan kozel. Zlezem na skalo in že opazim gamsa na kakih 160 korakov ter se pripravim na strel. Naenkrat zdrsnem s skale, na kateri sem bolj visel kakor ležal. Še enkrat zlezem na skalo in Fronc mi podstavi palico, da ne bi ponovno zdrsnil. Končno sem bil pripravljen za strel. Toda tudi gamsu je bilo tega dovolj, začel je piskati in se umikati proti bližnjemu ruševju. Mislil sem, da je že vse izgubljeno. Naenkrat se umiri, začne

Iz gojitvenega lovišča »Triglav«, 113,42 točke

se pasti navkreber, pokaže mi pleče. Po strelu se gams nagne naprej. »Zadet je,« reče Fronc. In gams zdrzne po strmini. Že sva se zbala za trofejo, ko obvisi na polici. Ker sva oba nekadilca, za pomiritev živcev napraviva požirek »ta močnega«. Medtem se začne gams ponovno valiti navzdol, k sreči me daleč. Fronc mi pojasni, da je gams zato »oživel«, ker so mu čreva zlezla naprej in je tako zgubil ravnotežje.

Z daljnogledom opazujem Fronca, ki leze po gamsa. Pride do njega, takoj pogleda roglje, obrne se k meni in zakliče: »Lojz, ponosen boš na trofejo!« Ko ga prinese do mene, mi po običaju izroči ruševo vejico, jaz pa dam gamsu zadnji grižljaj. Iztrebi ga, črevesje vrže v razpoklino, pokrije s kamenjem,

vrže gamsa na svoj hrbet in pravi: »Sedaj pa hitro v dolino, lovila naju bo noč.« To se je tudi zgodilo. Kako prav mi je prišla dolga gorska palica, na katero sem se opiral in v temi otipaval stezo. Občudoval sem Fronca z gamsom in 60 leti na hrbtu, ker mu pot ni delala nobenih težav. Po trinajstih urah sva bila zopet v koči pri Peričniku.

Tu sva se seveda pošteno okrepčala s suho in tekočo hrano ter uspešen lov proslavila. Pozno po polnoči odrinem proti Mojstrani. Medtem je vzšel ščip. Bila je prekrasna noč in nepopisno srečen sem bil, ko sem ob šumeči Bistrici korakal proti domu. Tudi na trofejo sem ponosen. Saj so bili roglji na razstavi v Novem Sadu ocenjeni s 113,42 točke in nagrajeni s srebrno medaljo.

do kolen, v plaznini pa ga je držalo. Potem se je zapezal. Prepadi so rasli. Z višino se mu je večala samozavest. Spodaj v grapi so drevesa postajala majhna, ostenje ogromno in vse bližje. Dobro je plezal. Pokazati jim mora, tem tepcem zarukanim, da se ne boji. Tudi če se to pot Andrej ne ujame, mu bodo tako dolgo metali polena pod noge, dokler se s to candro vred ne pobere iz doline. On pa si bo izbral nekaj najlepšega, kar zori v dolini. Vedel je že za dekle. Telesce, kateremu ni še nihče položil tace na trebuh. Ob tej misli ga je obšlo zadovoljstvo nad močjo, ki mu je igrala v udih.

Vzpel se je do police, ki je prečila skalni steber. Postal je in si ogle dal grozeče prepade, svetlikajoče se v ledu. Tu so v terasah, ki so bile nazadnje ozke police, rasli zadnji macesni in se vrstili drug ob drugem vse do ostenja. Okoli ust se mu je razlezel samodopadljiv smehljaj, ko je izbral macesen, kjer bo nastavil past, tako da bo lovec moral stopiti vanjo. Snel je nahrbtnik in potegnil iz njega v vrečevino zavito težko stopalko, ki ga je pošteno usopla. Odmotal jo je, razbrskal sneg in jo nekajkrat položil in spet preložil. Potem pa

Preden je krenil, se je našemil in počesal svojo laneno brado...

Oblak nad prepadom

Tone Svetina — ilustriral Lojze Perko

X.

Prodnik je prigazil na sedlo v jutranjem mraku. Na podrtem macesnu je oddrzel sneg in sedel. Najedel se je mesa, napil črne kave, potem pa si je privezal deruze na čevlje in čakal, da je zbledelo nebo in so bili vidni oprimki v skalah, kjer bo plezal.

Prespal je v starem, opuščnem stanu. Na planino ni upal vleči svojih sledi, da bi ga ponoči lovec ne iznenadil. Spal je slabo. Ogenj mu je kmalu ugasnil. Ko je prezebal na gnili slami, ga je obšlo malodušje. Močno ga je imelo, da bi se vrnil, plačal stavo, nehal z lovom in se pošteno lotil kmetije. Potarjevo past pa bi vrgel v vodo. Vest ga je pekla, če je pomislil, kako grozno in zahrbtno bo ugonobil Andreja, če pride za njim.

Tolažil se je pa s tem, da je tudi on streljal nanj in bi ga gotovo ubil, če bi ga le bolje zadel. Le misel, da je Jana v Andrejevem objemu in da bo v kratkem poroka, mu je branila, da bi se vrnil v dolino. Maščevanje je preglasilo svarilne glasove vesti. Za poročno darilo jima bo prinesel oprtnik gamsjih glav in jih stresel pred hišo. To se mu bo smejala dolina! Iz službe ga bodo vrgli, potem pa naj gresta prosjačit, če hočeta. Bajta s peščico zemlje ju ne more preživljati.

Preden je krenil, se je našemil in počesal svojo laneno brado, obrnil jopič in se zlokobno nasmehnil samemu sebi, čeprav se ni videl. Tudi če ga lovec sreča, ne bo vedel, koga ima pred seboj. Predstavil pa se mu bo s kroglo, je mislil.

Zagazil je v strmo poledenelo po-bočje. Sprva se je v zametih vdiral

male in tudi oprimki so bili dobri. Proti koncu police ga je zoprni občutek minil, smehljal se je sam sebi in gledal pred nogami v prepad, dvesto metrov globoko v melišče. Šlo mu je bolje, kot si je mislil. Svet se je za stebrom položil in med stenami se je odpiral rebrast predel z redkim drevjem. Spuščal se je navzdol in prečil po bočje po dobro uhojeni stečini gamsov. Macesnov je bilo vse več. Veter, ki mu je lahko pihal v razgret obraz, je bil naklonjen njegovemu lovu. Srečno je prispel v Gamsove plane. Že od daleč je ugledal na kopnjavi med redkim drevjem velik trop, razpotegnjen pod stene. Začel se je previdno plaziti. Srce mu je nemirno udarjalo. Tako velikega tropa na enem mestu še ni zalezoval. Potajil se je v sneg, pozabil na Jano, Andreja, stavo in vse drugo. Stresla ga je lovska mrzlica. Zdaj je mislil le, kako bi neopazno priplezal do strela. Na oledenelo strmino je nasulo za čevlji pršiča, ki je vpiljal šume njegovih korakov in hrstenje derez. Kakor senca tiho se je priplazil ves razgret na strelno razdaljo, ne da bi ga živali začutile. Tu se je zleknil v sneg in umiril. Čeprav je imel za hrbtom past, se je po stari navadi razgledal na vse strani, če od kod zro nanj skrite oči. Imel je občutek, da ni nikogar. Le temina neba, ki je padlo nizko na hrbte gora, je vse bolj sivela in dišala po novem snegu. Gorovje se je zagrinjalo v molk, v zraku pa so se že vrtele prve drobne snežinke. Prodnik je nekaj časa pasel nenasitne oči po velikem tropu in izbiral živali. Ni se mogel odločiti, kje naj začne, da jih bo zbegal in dalj časa obdržal pred puško v ognju. Ej, takih čred res ni nikjer! Tu je mnogo mesa. Spodaj v dolini pa se otepa sok in krompir. Misli so se mu zvižale v klobčič sovraštva in zlobe kakor ograbek kač. Gospodje hodijo nadnje in ta pritepenec jih čuva, kakor bi bili

Postal je in si ogledal grozeče prepade...

je poizkusil, kako bo lovec, ki ga bo sledil, stopil vanjo. Zadovoljno si je mel od plezanja in mešanja snega mrzle roke. Poiskal je tobak, nabasal pipo in jo prižgal. Hodil je po okrajku in se oziral v grapo, ki je vodila na sedlo, če bo koga prineslo za njim. Šele ko se je prepričal, da ni žive duše, se je sklonil in zagrebel težko železje v pršič ter verigo s ključavnico čvrsto priklenil k drevesu. Vse je lepo zagrebel s snegom, posebno še sprožilo. Nazadnje pa je okoli pasti pometel s smrekovo vejico vse sledove svojega dela, naredil nove

sledove svoje poti in pazljivo odprl varovalke na pasti. Drevo si je dobro zapomnil in odšel naprej. Zvito se je muzal v pest. Le komu bi prišla taka na misel, razen temu, z vsemi mažami namazanemu Potarju!

V polico Rogovega stebra se je zaplezal s tesnobo. Srebrila se je v ledu. Pod njo pa je zijal prepad naravnost v dno krnice. Skrbelo ga je, čeprav je gola skala le kakih trideset metrov kazala poledenele zobe. Spodbujal se je, če se lahko po njej sprehaja Andrej, da se bo tudi on. Dereze so odlično prij-

njegovi, pa so vsi naši! V naših gorah! Nihče jim ne poklada v jasli, sami se zrede, zato naj jih tudi pobija, kdor hoče in more. Jaz pa jih moramo pobiti, kar se bo dalo, toliko, da bo Andreja kar metalo od jeze, ko pride na moje sledove, je mislil dalje in si izbral za prvo žrtev staro kozo vodnico z visokimi, tankimi roglji. Vedel je, če bo ubil njo, se bo trop zmedel. Krepko je stisnil puškino kopito, zamižal na levo oko, spačil obraz in pritisnil na sprožilec. Pok je izdajalsko odjeknil in naznanil goram naokoli, da je v Gamsovih planinah na delu Prodnik. Žival se je pognala kvišku, udarila s prvima nogama v prazno in se skotalila v grapo. Za njo se je spustil nebogljen kozliček. Čreda se je po strelu zmedla, kot je predvidel. Gamsi so se le preskočili in začudeno zrli, od kod prihaja nevarnost. Prodnik pa je streljal od kraja, kar po bližnjih in večjih. Odmevi strellov so polnili plaznino in zrak med stenami je surovo drhtel. Padla sta še dva gamsa, četrtega pa je zastrelil. Razkošen občutek moči ga je preplavil, da je blaznel v ubijalski strasti. Nažigal je po tropu, ki se je splašal razkropil in se umikal na vse strani: navzgor v skale in navzdol po strugih, nekaj živali pa je bobneči odmev varljivo gnal je naravnost pred puško. Streljal je kot nor, čeprav ni več zadel. Cev je bila vroča. Nehal je šele, ko mu je ostalo v žepu le nekaj nabojev, ki jih je hranil za lovca. Prestrašil se je, pokleknil in se naslonil na puško. Pred seboj je zagledal zastreljeno kozo, ki se je priplazila izza rušja s prebitima zadnjima nogama in se skušala zavleči navzdol v pečevje. Pobralla se je in spet omahnila. Kozliček ni hotel od nje. Lizal jo je po gobcu in se žalostno prestopal. Prodnik je ustrelil še dvakrat. Odmev strellov je zamrl v snegovih in živali so izginile. Objela ga je mrtvaška tišina. Temneče nizko

nebo mu je sedlo v dušo. Obstal je sam sredi bele snežne planjave, preprežene s curki krvi, nad katero so visele grozljive stene. Obrisal si je potno čelo in občutek divjega, nebrzdanega zadovoljstva ga je zapuščal. Položil je puško v sneg in se zamaknil v tresoče se roke. Nenadoma se je zavedel, kakor bi se zbudil iz hipnotičnega sna. Planil je pokonci in se razgledal po padlih živalih. Z dolgimi skoki jo je ubral k mrtvim gamsom. Potegnil je velik lovski nož in prvemu, ki je ležal v koritu pod njim, prerezal vrat. Iz široke rane je vrela temna kri. Vroč je prestregel v dlani in se je slastno napil, kakor takrat, ko je ustrelil prvega gamsa in so ga krstili. Roki si je obrisal v sneg in ob hlače. Potem je gamsu odrezal glavo. Naglo, kakor bi ga nekdo podil, je splezal do kože, odrezal glavo in žival potočil po strmini. Druga dva gamsa je moral iskati po rušju, kamor sta se zavlekla. Preklinjal je, lomil veje in lomastil za krvavo sledjo. Dobil ju je in jima odrezal glavi. Peti se je zavlekel v skalno gred. Ni ga več iskal. Dovolj so štiri glave za stavo ter Jani in Andreju za poročno darilo!

Zdaj se mu je vražje mudilo. Vzel je jermenje, zvezal glave za roglje in jih obesil v nahrbtnik. Megle so se cefrale že pri stolpih okoli nje, v daljavi pa so vrhovi tonili v sivino. Izbral si je korito, po katerem je slutil najboljši izhod iz Gamsovih plan v varstvo gozdov, za katerega je vedel, da ga Andrej nikoli ne uporablja. Naglo se je spuščal. Delal je velike skoke in se z derezami kakor maček lovil v strmini, da so gamsje glave v osteklenelimi očmi poskakovale in ga tolkle po hrbtu. Že globoko pri dnu pa se je grapa v gladki skali nepričakovano končala. Njegov begu podoben umik je ustavil prepad z oledenelim slapom. Zaprepaščen se je moral vrniti. Tratil je čas in izgubljal živce. Ko se je drugič zapezla v prečnih polih, kjer bi rad izsilil izhod, je začel na glas kleti. Andrej mu je prihajal vse bolj pred oči. Če je šel za sledjo, je ujet, če pa se klati z druge strani v Gamsove plane, se mu mora ogniti. Nič mu ni bilo do srečanja z lovцем. Sneg in led sta povsem spremenila strmo skalovje. Tam, kjer so bili poleti prehodi, je bilo zdaj neprehodno.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Avstralija

(Iz knjige »Weltjagd heute« — Berlin)

H. J. Frith — iz nemščine Francè Cvenkel

(Nadaljevanje)

Notranjost dežele

Ravnine v notranjosti Avstralije so povsem ravne in ogromnih razsežnosti. Lahko se voziš stotine kilometrov, ne da bi videl grič in bi ti bilo treba spremeniti smer. Večji del tega grmovnega predela je poraščen z akacijo in evkaliptusovim grmičjem. Drugi predeli so odprte savane s posameznimi drevesi. Preostalo so velika, s travo in grmičevjem porasla polja. Dežja pade zelo malo in razen nekaterih daleč vsaksebi ležečih rek ni nobene vode. Na splošno črpajo talno vodo — kjer je potrebno — v odprte kotanje ali v tanke pod zemljo. Ogromni predeli s travo poraslih tal so ponajveč naseljeni z velikimi čredami ovc, toda nekateri predeli so tudi za to presuhi.

Razen ovc žive tod tudi kenguruji, divji prašiči, lisice, race in prepelice. Pred pojavom velike kužne miksomatoze v letu 1950 je tu mrgolelo divjih kuncev.

Lov v tem delu dežele izvajajo večji del iz čistih gospodarskih razlogov. Rejci domačih živali lovijo lisice, da bi obvarovali pred njimi svoje črede, ali kenguruje, ki pustošijo pašnike. Te preganjajo tudi podjetja, ki trgujejo s kengurujskim mesom. Tudi privatna lovska podjetja pridejo loviti, vendar jih naseljenci ne vidijo radi, ker čisto puščajo odprte mreže njihovih ograjenih pašnikov, streljajo ovce in jih odganjajo od vode. Če pomislimo, da so čisto samo dva ali trije pastirji odgovorni za ovčje črede na ozemlju več sto kvadratnih kilometrov, potem razumemo, da ne dovolijo pohajati neodgovornim lovcem po njihovih pašnikih.

Na kenguruje

Ravnine so domovina kengurujev, ki so treh vrst, namreč rdeči kenguru (*Macropus rufus*), sivi ken-

guru (*Macropus major*) in skalni kenguru (*Macropus robustus*). Rdeči kenguru živi največ na odprtih savanah, sivi v gozdičih in na poljih, poraslih z grmičevjem, ter skalni kenguru na skalnih obrobjih ravnin.

Vse tri vrste se pojavljajo v velikih množinah. Obvladujejo cele pokrajine in jih farmerji stalno obtožujejo, da resno ogrožajo celotno živinorejo. Zdi se, da so za to tudi podani dokazi. Če vzamemo kot primer samo eno posestvo na zahodu Avstralije; cenijo, da je na tem 250 000 oralov velikem ozemlju 5000 ovc in 45 000 skalnih kengurujev.

V nekaterih predelih uničujejo skalne kenguruje s strupom. Dozdevna škoda od rdečih in sivih kengurujev je bila pred kratkim predmet ostrih razprav in »Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation« je pokrenil izčrpno dolgoročno študijo, s katero naj bi te živali pravilno planirali v avstralsko gospodarstvo. Ugotovi naj se, če so res škodljivi in bi jih bilo treba uničiti v večjih množinah, ali pa so popolnoma neškodljivi in bi jih bilo treba zaščititi pred iztrebljenjem. Edino, kar vemo tudi brez te študije, je, da sedanje preganjanje ne bo zapustilo trajnih posledic in da nevarnost za njihovo iztrebljenje komaj obstoji. Tisti, ki love rdečega kenguruja iz športnih nagibov, se poslužujejo različnih načinov lova. Čeprav so živali zelo previdne in hitre ter ravnine brez vsakega kritja, jih je mogoče zalesti. Vendar za avstralskega domačina ni vablljivo, da bi se v sončni pripeki plazil po pokrajini. Le nekaj jih je, ki poskušajo ta način.

Najhitrejši, najlažji in ljudem ustrezen način lova, ki sicer ni ravno lovski, je z avtomobilom. Lovec stoji v odprtem avtomobilu, ki vozi čez pokrajino. Če opazi trop kengurujev, se lov prične. Voznik avtomobila mora izbrano

žival prehiteti in ji odrezati prehod, da ne more uiti v gričevnato ali skalnato pokrajino. Voznik mora biti nenavadno spreten in okreten, da pripelje lovca na strelno razdaljo. Pogosto se primeri, da se pri tem vozilo prevrne. Od časa do časa lastniki pokrajin, na katerih so se kenguruji premočno razmnožili, organizirajo prave lovske kolone. Nekateri teh kolon so zelo dobro organizirane in številne. Videl sem skupine, katerih 15 vozil je gonilo divjad nič manj kakor 50 lovcem, razvrščenih v strelski črti. Po končanem lovu je bil plen 500 živali. Navadno so lovske skupine seveda manjše, sestojče iz treh, štirih vozil, ki jih vozijo izkušeni vozniki, dobro poznavajoč pokrajino in poti, po katerih kenguruji skušajo pobegniti — ter strelske črte desetih do petnajstih lovcev. Uspeh takšnega podviga je odvisen predvsem od spretno postavljenih strelcev, za kar ima največ skrbi vodja lova. Na lovno področje naj bi lovci dospeli zjutraj, ko kenguruji v tropih spe v senci. Strelci se razmeste na svoja mesta in vozila krenejo na pot, da pridejo po kakih 20 do 30 kilometrih vožnje divjadi za hrbet. Strelci ves čas čakajo na vročini, nadlegovani od muh in žeje; oči bolijo od napetega gledanja in bleščečega leska, dokler se končno ne pojavijo kenguruji kakor ogromne skakajoče gumijaste žoge. Ker vsakič delajo skoke 3 do 4 metre, ki jih pri hitrosti 45 do 60 kilometrov na uro nosijo eden do dva metra nad zemljo, nudijo slab cilj. Dobro izbrana skupina lovcev z 2 do 3 vozili in 10 strelci lahko v enem dnevu upleni 200 kengurujev, če so strelci dovolj sposobni. Lovci, ki gre rad sam na lov in mu ni za družbo, se napoti navadno k vodi. Tu se skrije pozno popoldne ali v mesečni noči in upleni živali, ko pridejo pit. Ker so kenguruji zelo previdni, sta potrebni pri tem

Kenguru v skoku

načinu lova posebna spretnost in preudarnost.

Pri sivih kengurujih, ki žive v grmičasti pokrajini, se lova z avtomobilom na splošno ni mogoče posluževati, ker ni možno voziti skozi grmovje s potrebno brzino. Posamezen lovec zalezuje kenguruje po grmičevju, ali jih čaka v mesečnih nočeh na svetlih jasah, ko zapuste ležišča in gredo za hrano.

Popolnoma nelovsko je ravnanje obrtniških lovcev, ki ponoči z avtomobili prekrižajo vse kote in v luči reflektorjev pobijejo vse, kar jim pride pred cev.

Lisice

Pripeljali so jih iz Evrope v začetku 19. stoletja in so danes v velikem številu vsepovsod, do tropskih predelov in Tasmanije. Cenijo, da na višavju Novega južnega Walesa pride na 100 oralov ena lisica (1 angl. oral je 0,40 ha, op. prev.). Razvpite so kot škodljivci in v več krajih plačujejo premije za uplenjeno lisico.

Najuporabnejši lovni način na odprtem terenu je klicanje z večalom. To je majhna pločevinasta cevka, iz katere lovec, v dobrem kritju in na primernem mestu, izvablja večanje divjega kunca. Ko se lisice pokažejo v strelni razdalji, strelja. Kot najboljši čas za čakanje velja zgodaj zjutraj in na večer. V predelu, bogatem lisic, more izkušen lovec v enem jutru upleniti šest, sedem lisic.

Uporablja se tudi lov s pomočjo reflektorja, kar se namreč kombinira z večanjem. Oseba, ki upravlja z lučjo, montirano na palici, tudi kliče, medtem ko lovec strelja, kakor hitro se privabljena lisica pokaže v soju reflektorja. Hkrati sem jih že videl v svetlobnem stožcu sedem ali osem in tudi štiri uplenil na enem samem lovu.

Divji prašiči

Tudi divji prašiči so bili uvoženi in so se raztepli po vsej notranjosti in tropskem pasu celine. Zelo veliko jih je po močvirjih in ob rekah. Imajo jih prav tako za škodljivce, ker kalijo čisto vodo in uničujejo pašnike.

V tropskem predelu so divji že daljši čas. Potomci naj bi bili živali, ki jih je leta 1770 spustil Captain Cook, ko je odkrival avstralsko vzhodno obalo. Te živali so črne, orjaške, z dolgo potegnjeno glavo in klinastim hrbtom; preoblikovale so se nazaj v izrazite divje prašiče. Na jugu še niso tako dolgo naseljeni in so bolj podobni domačim prašičem.

Divji prašiči so posebno številni v močvirjih in trstju ob sotočju rek Lachlan in Murrumbidgee v Novem južnem Walesu. Tla so tam močvirnata, pokrita s podrastjo in trstjem, torej neprodurna. Z motornim vozilom sploh ne morete naprej. Mnogi pa sami jezdijo skozi ta predel in imajo na ta način sem in tja priložnost za strel. Priporočljiveje pa je jezdece uporabiti kot gonjače, ki poženejo prašiče iz podrasti pred strelce. Čeprav ima večji del dežele odlične pogoje za lov na divje prašiče,

ta ni postal pravzaprav nikdar popularen.

Uporablja se tudi pse, ne samo da prašiče izženejo iz močvirij, ampak jih tudi zgrabijo. Lovec spusti dva ali tri pse, ki divjega prašiča gonijo in ustavijo, tako dolgo, da pride lovec in ga upleni. Pobesneli merjasci pa utegnejo biti nevarni tudi zato, ker zgrabijo lovca, ki v goščavi nima razgleda, do pasu v blato. Toda k sreči se je doslej zgodilo samo nekaj takih nesreč.

(Se nadaljuje)

Lanskega januarja

Vsi smo pričakovali, da bo zime že januarja konec. Vse je tako kazalo. Zmrznjeni sneg, ki je dolgo ležal, je začel kopneti. Nenadoma pa se je vreme spremenilo in začelo je snežiti. Pada, pada, prvi in drugi dan, malo presledka in zopet. Vremenska poročila pa so še naprej napovedovala snežne padavine, in res je bilo tako. Snežna odeja se je debelila in s tem onemogočala gibanje in prehranjevanje divjadi kakor tudi drobnim pticam pevkam. Lovci smo bili prisiljeni prositi za pomoč kmetovalce in šolsko mladino. Naša lovska družina je z dopisom obvestila ravnateljstvo šole, naj preko učiteljev posreduje pri otrocih, da pomagajo divjadi in drobnim pticam. Našli smo precej razumevanja. Člani lovske družine pa so šli v lovišče sekati jelke, ki so prepotrebna hrana divjadi v zimski stiski. V zgodnjem poletju smo pri lovski koči pripravili lipove vejnike, ki smo jih shranili na podstrešju nove drvarnice. Pobudnik za to je bil predsednik lovske družine. Cvetko in Ivan sta se v hudem snegu podala v lovišče h koči in navezala vejnike pod nastrežje drvarnice, ki so izdatna hrana srnjadi.

V nekaterih loviščih pa tudi sredi zime polnijo solnike. Popolnoma zgrešeno! Zakaj? Ker sol povzroča žejo. Ko se divjad naliže soli, išče hrano z dokaj vlage, takšne hrane pa pozimi ni. Tudi v svežih vejicah raznega grmičja in drevja je ni mnogo. Narava namreč poskrbi, da je v spečem brstju in vejicah čim manj vode, ki bi v mrazu zmrznila in povzročila rane na njih. S čim naj si potem žejna divjad teši žejo? S snegom in ledom! To pa

lahko tudi pri divjadi povzroča prehlad in katarje. Zato pozimi proč s soljo! Čas za polnjenje solnic je mesec marec, ko se že kaže prvo mlado zelenje in vejice grmičja že postajajo muževne.

Fazanja krmišča smo pridno zalagali. Pri tem ima gotovo največ zaslug 70-letni lovec Oto, ki je v velikem snegu pridno nosil hrano.

Sam sem kljub bolezni skrbel za ptice pevke. Na vrt sem jim na desko nasul kašo, sinicam pa dodal tudi maščobne priboljške. Najprej se je na krmišču pojavila taščica. Ta je menda »povedala«
še siničkam, ščinkavcem, strnadom in vrabcem. Redno jih je priletavalo 15 do 20. Opazoval sem jih skozi okno, kako so s slastjo pobirali hrano. Včasih sem bil tudi nejevoljen, ko je ščinkavec odgnal siničko in narobe.

Ljudje bi se morali zavedati, še posebno lovci, da bo vsako zrno, ki ga privoščimo v hudi stiski drobnim pticam, tisočkrat povrnjeno. Stara, a še vedno veljavna resnica!

Foto F. Cvenkel: *Odrto truplo lisice, odlična hrana sinicam, žolnam in detlom*

Vsako zrno je torej dobrodošlo! Ne vem, kaj naj napravimo za čim boljšo množično zaščito ptic pevk. Vsem bi moralo biti jasno, da so za naše vrtove, polja in gozdove zelo koristne. Menda bi se tega šele prav zavedali, če ptic enkrat več ne bi bilo.

Tudi lovci smo poklicani, da ob vsaki priložnosti poučujemo našo mladino in odrasle o pomenu in koristnosti ptic pevk. Naučiti jih moramo, da spomladi ne bodo uničevali njihovih gnezd in da pozimi takoj, ko zapade sneg, začnejo s krmljenjem. Lovci pa ne postrezimo pticam samo z zrnjem v navadnih ptičjih krmilnicah. Ne zavržimo tudi nobene uplenjene mesojede divjadi in odrto obesimo v zavetni kraj ob hiši ali lovski koči. Do pomladi jo bodo sinice, žolne in detli obrali do kosti in si s tem rešili življenje nam v veselje in korist.

F. Golavšek,
LD Vransko

Kozolci-krmišča in zajec na strehi

Lovišče LD Selca je hribsko, z delno mešanimi gozdovi in raztresenimi vasmi ter kmetijami po hribih. Gozd in obdelovalna zemlja se prepletata po vsem lovišču, razen po delu Jelovice.

V takem lovišču je najprikladnejši in najcenejši način zimskega krmljenja divjadi po kozolcih, odmaknjenih od naselij. Brez velikega truda je v njih mogoče pripraviti krmo za srnjad in zajce. V jeseni obložim v tak kozolec nekaj detelje druge ali tretje košnje ali pa tudi otave. Ko pospravljamo korenje in repo, obložim na sušenje tudi korenjevec in repnik. V kozolec obesim še nekaj hrastovih in malinjih vejnikov, ki jih je treba pripraviti že poleti in kozolec je pripravljen za zimo. V njem najde divjad takoj, ko zapade prvi sneg, potrebno hrano. V okolišju, kjer so kozolci, odpade pre-

Pokojni Rudi Zupančič, staršina LD Kresnice, s svojim prijateljem

našanje krme po snegu. Dovolj je, če tedensko obiščemo tak kozolec in namestimo oz. popravimo krmo, kakor je potrebno, da se ne uničuje brez potrebe. Dobro je, če ob takih obiskih lovec nese v kozolec kako dodatno hrano: korenje, kostonj in če ni preveč mrz, lahko tudi slabše sadje ali zelnato glavo. Tako krmim že vrsto let s popolnim uspehom, kar priporočam tudi drugim. Če je tuj kozolec, se je seveda treba predhodno dogovoriti z lastnikom. Divjad bo sama prišla iskat hrano, le pripraviti jo je treba.

Kako se divjad privadi krmišča, naj pojasni še dogodek, ki se mi je primeril konec pretekle zime. V marcu je zapadel velik sneg. Tedaj je bilo lubje sadnega drevja že sočno in zajec je po visokem snegu objedal vejevje. Poleg drvarnice za hišo stoji visoka jablana in njene veje segajo prav nad streho. Sneg je zapadel tako visoko, da je bilo po snegu lahko priti prav na streho. To priložnost je izkoristil zajec, zlezal na streho in ogledal veje jablane na strehi. Kdor je spomladi, ko ni bilo več snega, gledal obeljene veje visoko nad streho, pač ni mogel verjeti, da jih je ogledal zajec. Brez lestve je

prišel do njih, sneg mu je pomagal. Tako visoko se je zajec gotovo zelo dobro počutil, saj je pri svojih obedih imel tudi dober razgled...

Pa naj še kdo reče, da je zajec bedak!

Stane Bajt
LD Selca

Proti nočnemu lovu na zajce in lovu na prašiče v velikem snegu

S tem pismom želim v ime- nu večine lovcev naše dru- žine — verjetno se bodo strinjali tudi drugi lovci — obsoditi nekatera nič kaj lovska početja, ki si jih dovolijo nekateri lovci. V mislih imam nočni lov na zajca. Že pred leti smo skle- nili, ker zajca tudi na bran- kadah ni, da nočni lov nanj opustimo. Na takem lovu je bil tudi obstreljen lovec in so nastale neljube po- sledice.

Pred začetkom lova lani smo pa sklenili, da vseeno priredimo nočni lov. Uspeh, nobenega zajca, le srna je na mestu dolgouhca plačala z življenjem. Znano je, da stalež zajcev na splošno povsod upada in je zato nesmiselno, da to divjad lo- vimo še ponoči, ko si išče hrano. Kdor hoče uživati na lovu ob mesečini, naj strelja lisico, nikakor pa ne zajca. Vsa čast lovskim dru- žinam, ki imajo zajčje rez- zervate v loviščih, ki imajo s poslovniki prepovedan vsak posamični in nočni lov na zajce ter za kršilce pred- pisane težke sankcije! Če hočemo zajca imeti, ga mo- ramo ščititi. To pa je naša dolžnost, ki nam jo nalaga lovski zakon in lovska za- vest.

Večina lovcev obsoja tudi gospodarja naše družine, ki je bil doslej vedno pravičen lovec, a je pozabil na lov- sko etiko in v lanskem naj- večjem snegu uplenil div- jega prašiča.

O takih pojavih bi morali v našem glasilu več pisati, saj gotovo niso redki. Take objave bi gotovo poučno in skoraj kot obveza vplivale na lovce.

Z napisanim hočem pou- dariti, da taka in podobna nelovska dejanja ne odo- bravamo. Družine naj opu- stijo nočne love na zajce in love na prašiče v veli- kem snegu, zlasti po 1. fe- bruarju. Saj glede tega že zakon ščiti divjad.

Andrej Pirnat,
LD Velike Poljane

Krmljenje divjadi v lovišču LD Lenart

V nekaj vrstah želim napi- sati, kako skrbi LD Lenart v Slovenskih goricah za div- jad v zimskem času, pred- vsem za fazane, jerebice in srnjad.

Upravni odbor lovske dru- ži je celotno lovišče raz- delil in revirje in za posa- mezen revir določil 2 do 3 lovce (nekaj starejših, ne- kaj mlajših), ki morajo opravljati lovskočuvajsko službo, skrbeti za lovske naprave, tj. krmišča, sol- nice in drugo, v zimskem času pa intenzivno krmiti oziroma skrbeti za divjad in pokončevati škodljivce.

Že zgodaj v jeseni je treba postaviti ali popraviti kr- mišča in jih še pred prvim snegom vsaj delno založiti s hrano, da se divjad na- vadi nanje. Družina seveda tudi nabavi 4 do 6 ton ko- ruze in druge krme, da je le-ta preko zime lovcem na voljo.

Naše lovišče je dokaj bo- gato s fazani, zajci, srnjad- jo, nekaj kit pa je tudi je- rebic, na katere posebno pazimo in jih ščitimo; letno jih odstrelimo le nekaj.

Veliko lovcev iz sosednjih družin in tudi inozemcev se preko leta lovsko izživ- lja v našem lovišču, ki je izrazito nižinsko. Predvsem veliko tujih in domačih lov- cev prihaja k nam na race, katerih je v sezoni kar pre- cej.

Kakor drugod, znamo tudi mi Slovenjgoričani po kon- čanih lovih kak kozarček pognati po grlu in zapeti kako okroglo. Skratka, tudi med našimi lovci je veselo.

Alfred Pirher

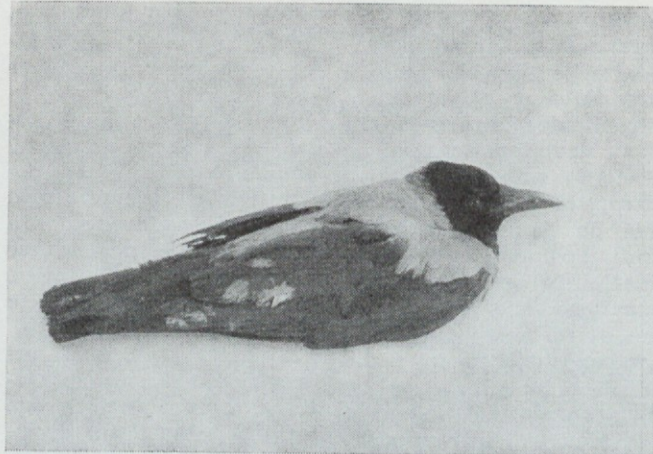

Foto I. Napotnik: Zastrupljena siva vrana

Strupitev vran in srak

Ker vrane in srake delajo posebno spomladi po lovi- ščih veliko škodo, jih lov- ske družine uničujejo na razne načine, vendar je uspeh večkrat skromen. Zato navajam recept, ki sem ga sam večkrat z uspe- hom preizkusil. Za stru- pitev je najugodnejša zima z dosti snega. Za eno stru- pišče (za eno vas) potrebu- jem 2 litra krvi, 2 tubi fos- fin paste (dobite jo v dro- geriji ali kmet. zadrugi) ter kos kruha, bolje nekaj skor- rij kruha. Naredim takole: V kraju, kjer se pojavljajo vrane in srake v večjem številu — pozimi najraje okrog vasi — steptam kakih tri sto metrov od vasi kvad- ratni meter snega na sa-

motnem kraju. Kri je poz- mi v vasi pri klanju prašič- čev lahko dobiti. Steptano mesto poškopim s krvjo. To vrane in srake brž vi- dijo in prilete v večjem šte- vilu. Ko to opazim, razre- žem kruh ali skorjo na koščke, velike kakor koruz- no zrno, stresem v priprav- ljeno pločevinasto posodo, pogrejem ob peči dve tubi fosfin paste, da je skoraj tekoča, iztisnem vsebino na kruh, z leseno paličico vse dobro premešam, polijem s krvjo in zopet vse preme- šam tako, da so vsi koščki namazani s pasto in krvjo. Tega napravim kake 3 dl, pač po potrebi, in nesem na pripravljen kraj, najbolje rano zjutraj. Ko vrane in srake vabo opazijo, jo kma- lu pospravijo. Ko pojedjo po nekaj koščkov, poginejo

Foto A. Pirher: Fazanja krmilnica

preko dneva ali noči. Večkrat sem to naredil in vsakokrat je bil uspeh zadovoljiv. Mislim, da je takole strupljenje učinkovitejše kakor strupitev spomladi s fosforno emulzijo in jajci. Strupišče naj bo toliko od hiš, da tja ne zaidejo kokoši. Poginejo seveda tudi mačke, če se poslužijo nastavljene vabe, psi navadno ne —. Po nekaj dneh pregledamo okolico in padle živali zakopljemo.

Skladno z 19. čl. zakona o lovstvu mora biti strupišče oddaljeno najmanj 300 m od hiš in 200 m od javnih poti. Čas in okoliš strupitve je treba javno razglasiti na krajevno običajen način, strupišče zaznamovati z napisom in sporočiti najbližji postaji milice.

Leopold Pavlin

Vprašanja — odgovori

Grmarjenje in šarjenje

Vprašanje:

Sem hribovski lovec, kakršnih nas je v Sloveniji mnogo. Ne ukvarjam se s poljskim lovom, ker nimam možnosti. Vseeno pa rad berem o lovu s psi ptičarji in šarivci. Pri tem sem zasledil izraza »grmarjenje« in »šarjenje«. Ker si jasno ne predstavljam — najbrž kdo drug tudi ne — kaj ta dva pojma pomenita, prosim za pojasnilo.

S. A., Kranj

Odgovor:

Ta dva lovna načina oz. disciplini na preizkušnjah šarivcev in ptičarjev sta opisana v knjigah oz. brošurah »Lovski španjeli« (Julij Koder), »Moj pes« (dr. Janko Lavrič) ter »Ptičarji in šarivci« (DLP). Grmarjenje je lov, iskanje divjadi s psom po preglednih grmiščih,

posekah, poljskih kulturah ipd., kjer pes išče na kratko v doseg puške. Lovca psa pri delu spremlja in vidi. Če ptičar najde divjad, je ne sme dvigniti, ampak obstati in s tem pokazati lovcu, kje se divjad nahaja. Ko se lovec približa psu in strelja, pes prinese ustreljeno divjad (zajca, fazana, jerebico itd.) šele na povelje.

Prav tako mora iskati pri grmarjenju šarivce (španjeli, nem. prepeličar). Seveda šarivec ne »pokaže« divjadi s stojo, a ko jo dvigne, naj ne teče za njo, dlakaste divjadi pa naj ne goni. Ustreljeno divjad na povelje prinese.

Šarjenje je lov, iskanje divjadi s psom po preglednem grmovju, posekah, bičju itd. Po tem načinu lovec navadno lovi tako, da odloži psa, tj. da mu ukaže počakati na določenem mestu, sam pa si poišče pripravo mesto na kaki jasi. Na znak pes prične šariti po goščavi, kjer ga lovec-vodnik ne vidi. Pes divjad dvigne, jo kratko goni in ustreljeno prinese brez povelja.

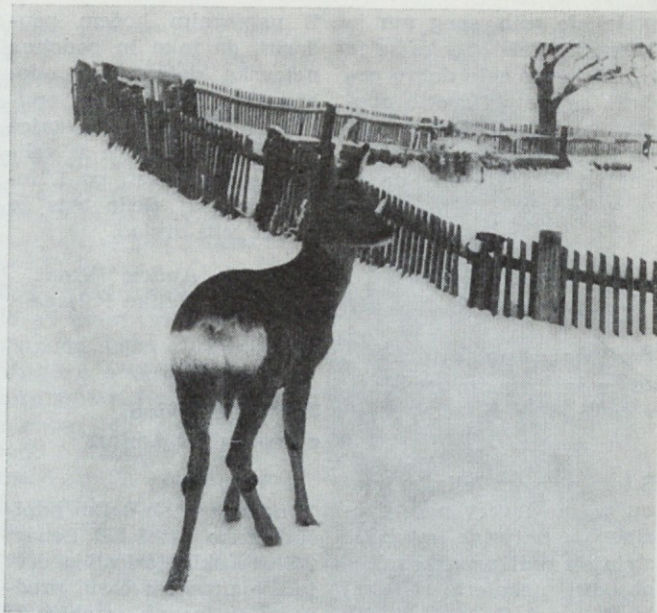
Najprimernejši psi za šarjenje so šarivci (španjeli, nem. prepeličar). Šarimo in grmarimo pa lahko tudi z jamarji.

-elf-

Fotoamater

Naš srnjaček

Rad prebiram »Lovca«, saj ga dobiva moj oče, ki je član lovske organizacije. On lovi s puško, jaz pa s kamerom. Sicer sem kot fotoamater šele začetnik, nekaj posnetkov pa mi je že uspelo. Srnjaček je prišel k naši hiši po čudnem naključju. V globokem snegu ga je preganjal pes potepuh. V zadnjem hipu smo ga rešili. Naša mama je poskrbela

zanj in rane so se mu kmalu zacelile. Sedaj lepo raste, vendar je nekoliko manjši od svojih vrstnikov v gozdu. Zjutraj odhaja od doma in si poišče skupino treh, štirih srn, zvečer se pa na klic zopet vrne domov.

Tudi s psom sta postala prijatelja. Mačka ga radovedno opazuje, a mu nič kaj preveč ne zaupa, srnjaček pa njej ne. Tudi ljudem ne zaupa. Najraje ima mamso. Njo spremlja vsepovsod, tudi na korito, ko gre prat.

Nekateri mladi lovci na daleč ne znajo pozimi ločiti

srnjačka od srnice. Tedaj seveda srnjak nima rogovja. Od srne ga ločimo po čopu daljših dlak ob splovilu na trebuhu.

Srna pa ima čop daljših dlak — čopič imenovan — zadaj na ogledalu. Posebno dobro se to vidi, če živali gledamo od strani. To razliko opazimo na blizu s prostimi očmi, na daleč pa z daljnogledom.

Kakšen je srnjak, dobro lahko vidite na obeh mojih fotografijah.

Vsem fotoamaterjem obilo uspeha pri lovu s kamerom!

Erik Adamič, Podpeca

Mladi pišejo

Moj grenki spomin

Ati je lovec. Na njegovih lovskih pohodih sem ga velikokrat spremljala. Tako sem videla vso krasoto naše prirode od gamsa, srnjaka do lepega divjega petelina in mogočnega planinskega orla. Na zimo lani me je ati presenetil s črnim lovskim psičkom brak-jazbecarjem. Po rodovnem listu mu je bilo ime Bobi. Zelo sem ga bila vesela. Vsak dan, ko sem se vrnila iz šole, me je razveseljeval s svojimi norčijami. Imel me je rad, saj sem ga jaz govala. Stanujemo v bloku in njegov življenjski prostor je bil majhen in še ta največ na balkonu. Kadar sem ga peljala na dvorišče, se ni počutil dobro, tako da sem ga morala odnesti nazaj v stanovanje. Nasploh se je včasih obnašal zelo čudno. Če je zvonilo pol-dan, je jokal. Kadar sem ga

Jure Mikuletič: *Hermelin v zimski dlaki*

vzela v naročje in ga božala, je tudi jokal. Ati me je tolažil, da bodo te slabosti minile, ko odraste. Da bi se bolje počutil, smo ga dali na Dovje v oskrbo k vodniku psa lavinca. Lavinec, niku po imenu Nord, je velik volčjak, vendar se je z malim Bobijem vedno složno igral. Toda Bobija njegove čudne navade niso zapustile. Vodnik Slavko in ati sta se odločila, da ga vzmeta v lovišče in ugotovita, kako se bo obnašal v pri-

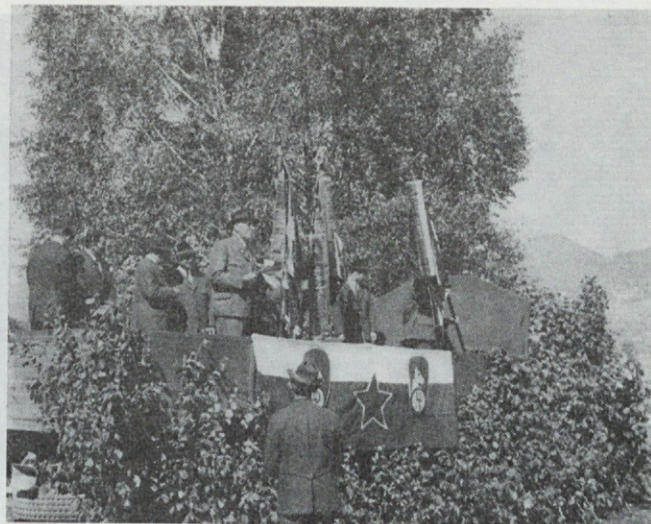
rodi. Šla sta z njim daleč v gore do lovske kočice. Teško sem pričakovala njihovo vrnitev, toda ne s tako novico. Že na obrazu obeh sem brala zaskrbljenost. Končno mi Slavko pove žalostno resnico, da je Bobi popolnoma in neozdravljivo slep. Zato ne smemo dovoliti, da bi še nadalje trpel. Tako je moral Bobi po dobrih štirih mesecih življenja v večna lovišča, kamor mu je pomagala neki lovec, kajti ati in Slavko tega nista zmogla.

Alenka Kosmač

Lovska organizacija

Lovski prapor

je 20. sept. 1970 razvila LD Bled v okviru praznovanja 25-letnice osvoboditve. Pokrovitelj slovesnosti je bil Stanko Kajdiž, predsednik SO Radovljica, ki ga je zastopal Jule Vobič, načelnik oddelka za narodno obrambo. Proslava je bila na športnem igrišču na Bledu. Začetek so naznanili lovski rogovi. Pozdravni govor je imel starešina LD Bled Miloš Kelih, ki je posebej pozdravil zastopnika občinske skupščine Radovljica, LZ Gorenjske, zastopnike sosednih lovskih družin, vse lovce, zastopnike družbeno-političnih organizacij ter vse druge goste in sodelujoče. Med drugim je omenil, da je LD Bled izdala brošuro »Kronika LD Bled 1945—1970« in se zahvalil vsem organizacijam in podjetjem, ki so z oglaševanjem v brošuri pripomogli k izdaji kronike. Minilo je 25 let, odkar smo v štiriletni borbi osvobodili domovino in si med drugim priborili tudi pravico, da sleherni državljan lahko sodeluje v lovskih vrstah pri gojitvi in čuvanju divjadi ter pri razvoju našega lovstva. Na

Govori starešina LD Bled Miloš Kelih

koncu govora se je zahvalil starejšim članom LD Bled za sodelovanje in podporo, katerim so bile podeljene diplome: Stanku Ažmanu, ing. Alojzu Rusu, dr. De Gleriji, Antonu Svetini star., Antonu Bernardu in Francu Jarcu. Za tem je kvintet iz Žirovnice zapel tri pesmi.

Tovariš Jule Vobič je v imenu pokrovitelja pozdravil navzoče in ko se je ponovno oglašil lovski rog, je razvil prapor. Izročil ga je praporščaku Francu Lipovcu z naročilom, da ga skrbno čuva. Spominske trakove so na prapor pripeli: za LZ Gorenjske Franc Mandelc, za Zavod za gojitev divjadi »Triglav« Franc Lipovec,

za LD Jelovica Bernard Tonejc, za LD Stol Karel Pureber, spominski trak Boža Jemca pa je pripel Jože Brodnik. S prapori sta na slovesnosti sodelovali še LZ Gorenjske in LD Stol. Sledilo je pobratenje treh praporov. Novi lovski prapor LD Bled krasi 76 zlatih in 11 srebrnih spominskih žebličkov. Vsem darovalcem se je starešina toplo zahvalil.

Po oddaji pozdravne brzojavke maršalu Titu, prvemu lovcu in največjemu borcu za naše pravice, ki jih danes imamo, se je razvila ob streljanju z zračno puško prijetna lovška zabava.

Franc Mandelc

LD Bled s praporom

Foto M. Langus: Odkritje spominske plošče lovcu Ivanu Noču

Spominsko ploščo

je LD Jesenice odkrila *Ivanu Noču*, znanemu lovcu s Pristave nad Javornikom, ob obletnici njegove smrtnesreče. Starešina lovske družine se je ob odkritju s toplimi besedami spomnil pokojnika, ki je bil velik ljubitelj narave, navdušen planinec in zaščitnik divjadi, dober družinski oče in zvest tovariš. Tihe svečanosti se je poleg pokojnikovih svojcev udeležilo mnogo lovcev LD Jesenice, zastopniki obmejnih enot JLA ter predstavniki planincev in zveze borcev. Plošča je vzdana v skalo Karavank ob poti v Medji dol proti Stolu, ki bo nas lovce in Ivanove prijatelje spominjala na značajnega moža. Lovski rog je oznanil vsem prebivalcem gorskih višin, da smo se poklonili lovčevemu spominu.

Peter Boškin

Praznik LD Šentvid pri Stični

Čprav je vest o pomembnem dogodku v LD Šentvid pri Stični nekoliko zapoznala, je vendarle potrebno, da lovška javnost nekaj zve

o življenju te družine, o kateri »Lovec« tako malokdaj piše.

Lovci LD Šentvid in njihovi gostje so se 25. 8. 1970 na poziv lovskega roga zbrali sredi revirja v Bojanskem ter razvili svoj prapor. Dolge so bile priprave, saj so člani družine vse poletje s prostovoljnim delom in prispevki ob podpori gozdnega gospodarstva, ki je uredilo gozdno cesto, urejali svojo lovsko koč v Bojanskem. Slavje je pričel tajnik LD Domen Kozak, pozdravil navzoče lovce in druge goste. Razvitja prapora so se udeležili predstavniki lovske družine Višnja gora, Šmartno pri Litiji, Ivančna gorica in Grosuplje. Kot častni gostje so bili prisotni: tajnik LZS Ive Krevs, predsednik Lovske zveze Novo mesto in predsednik Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc ter predsednik skupščine občine Grosuplje Ivan Ahlin. Po pozdravu navzočih je starešina Viktor Bavdež v kratkem govoru predstavil delo lovske družine, se spomnil umrlih tovarišev in nazadnje prosil tajnika LZS, da razvije prapor.

Prapor, ki ima poleg lovskega znaka uvezeno panoramno Šentvida in zajca, najbolj pogostno divjad lo-

višča, je razvil tovariš Krevs in ga izročil tovarišu Bavdežu, ki ga je predal v čuvanje gospodarju družine tovarišu Rovanski. V svojem nagovoru je Ive Krevs pozdravil navzoče in izrazil zadovoljstvo, da lahko razvije prapor na tako pomembnem kraju za zgodovino NOB, kajti tam, kjer stoji koč, je bila leta 1941 baza čete II. grupe odredov. Nato je v svojem imenu in imenu Lovske zveze Novo mesto ter Kinološke zveze Slovenije pozdravil zbor tovariš Bulc. Starešina LD Šmartno pa je pripel spominski trak, ki naj bi simboliziral in še bolj utrdil sodelovanje obeh družin. Po razvitju je tajnik lovske družine povabil vse prisotne na zakusko. V prijetnem vzdušju ob lovskem kramljanju se je slavje zavleklo v večer, ko so se lovci in njihovi gostje veselo razporeženi razšli.

L. G.

Lovsko srečanje na Poreznu

Na letni konferenci LZ Idrija, 31. jul. 1970, so delegati sedmih lovske družin med drugim sklenili, da jeseni izvedejo pogon na div-

je prašiče, po pogonu pa srečanje na Poreznu, pri 1622 m nadmor. višine. Dne 4. okt. 1970 ob 8. uri se je začel pogon po načrtu v višini 900 do 1400 m. Udeležile so se ga lovske družine Cerčno, Otavnik, Podbrdo, Sorica. V pogonu sta bila le dva prašiča, ki sta odnesla zdravo kožo. Neuspeh je največ pripisati ohlapni disciplini lovcev, zlasti nemiru na stojiščih. Po lovu se nas je v planinski koči sešlo iz 6 lovske družin treh lovske zvez 130, kolikor jih doslej na Poreznu hkrati še ni bilo. Med navzočimi je bilo tudi nekaj nad 70 let starih lovcev, nekaj več jih je bilo od 60 do 70 let, največ pa srednjih let. Zastopani so bili tudi mladi lovci, med njimi celo mlada lovka. Po številu so bile družine zastopane: Cerčno 46, Otavnik 17, Podbrdo 45, Žiri 4, Javornik 13, Krekovše 5. LD Sorica, ki se je sicer udeležila lova, na srečanju ni bila zastopana. Pred koč na Poreznu smo se pomenkovali o najrazličnejših lovske problemih ter uživali lep razgled na Cerkljansko, Idrijsko, Tolminsko, Goriško in Gorenjsko. Prijetno razpoloženje je nekoliko motilo nelovsko obnašanje nekaterih »lovcev«. Vračajoč se zadovoljni v dolino, smo si še želeli takih srečanj, ki krepijo lovske tovarištvo. Zato prihodnjič na svidenje!

Venčeslav Straus,
tajnik LZ Idrija

Lovske trofeje radgonske zveze na Pomurskem sejmu in »Veseli jeseni 1970«

Lovci lovske družin radgonske zveze so letos kar dvakrat uspešno razstavljali trofeje na dveh pomembnejših gospodarsko-turističnih prireditvah, na »Pomurskem sejmu« in »Veseli jeseni 1970« v Mariboru. Težko bi potegnili črto in zapisali, kje je bil lovske paviljon bolj obiskan; tako v Mariboru kakor tudi v Radgoni ljubitelji lovstva

niso bili razočarani. Morda velja poudariti, da je bilo največ obiskovalcev prav iz vrst stanovskih tovarišev in mladine.

Urejena lovišča, uspešna lovska bera in še kaj so uspehi lovcev v Radgoni, ki o svojih rezultatih govorijo bolj po tihem, vendar ti niso tako nepomembni, da o njej ne bi kazalo napisati nekaj vrstic. Gospodarski in drugi uspehi so plod prizadevnega dela blizu dvesto lovcev, včlanjenih v petih lovskih družinah. Lovske prireditve radgonske zveze so iz leta v leto uspešnejše. Za vse to, kar radgonski lovci danes imajo, žrtvujejo kopico dobre volje in prostovoljnega dela. Drže se že starega pravila: manj govoriti in več delati. Na videz skromni, vendar, ko steče beseda o lovstvu, s ponosom in veliko samozavestjo spregovore o uspehih, načrtih za prihodnje in seveda ne nazadne o problemih, ki jih tarejo.

S. J.

Pregled trofej in gojitvena kontrola

Lovska zveza Celje prireja vsako leto skupno ocenjevanje in pregled trofej, in sicer tričlanska komisija, s predsednikom in dvema članoma. Doslje je bilo ocenjevanje vsako leto na sedežu LZ v Celju, v lov. letu 1969/70 pa že po bazenih na terenu. Šmarski bazen (Šmarje pri Jelšah) je imel pregled 26. marca 1970 v sindikalni dvorani v Mestinj. Aranžirala ga je LD Boč. Prireditev je začel in zaključil predsednik LD Jaka Gobec. Ocenjevanje je bilo povezano s predavanjem, spremljano s prikazovanjem diapozitivov o gojitvi in krmljenju divjadi. Na ocenitev so prinesli 63 srnjačjih trofej (druge rogate divjadi — razen nekaj gamsov — pri nas ni). Od devetih LD tega bazena jih je sedem predložilo trofeje, medtem ko dve nista sodelovali. Žalostno, da za takšno redko in zanimivo prireditev ni

Del trofej na pregledu v Mestinj

razumevanja. Po pregledu in ocenitvi je vsaka trofeja prejela trofejni list. LZ vodi trofejno knjigo za vse svoje LD že od leta 1950. Trofejni list ima med drugim tudi rubriko za teže iztrebljene divjadi, starost in kategorijo.

Nazorno je bilo prikazano, kaj je gojitveni odstrel srnjadi, kaj selekcija s puško. Prikazano je bilo tudi zimsko krmljenje srnjadi in fazanov. Pri tem ima predvsem zasluge Slavko Kovač, tajnik LZ Celje. Razumljivo, da po inozemskih gostih uplenjeni srnjaki ob tej priliki niso bili ocenjeni, ker njihove trofeje uplenitelji vzamejo s seboj. Po inozemcih uplenjeni srnjaki oz. njih trofeje so v tem letu prinesle v poprečju po 360 din (LD Rogatec). To so za naše kraje več ali manj vrhunske trofeje, domačim članom pa ostane pretežno gojitveni odstrel. V splošno zadovoljstvo je pregled pokazal, da se LD v glavnem strogo držijo gojitvenih načel. Bilo je pa tudi nekaj primerov napačnega odstrela. Videli smo tudi nekaj zgražanja vrednih, zanikrno pripravljenih trofej. Nepravilno odrezanih, premalo očiščenih, umazanih, še z ostanki osušenega mesa itd. Nadvse graje vredno! Kje je tu lovska zavest? Kaj dela upravni odbor LD, disciplinsko razsodišče itd.?

Bazensko srečanje za takšne prireditve je nadvse koristno. Takšni pregledi in

predavanja bi morali biti vsako leto po vseh lovskih zvezah Slovenije.

K. A.

Seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

V soboto, 12. decembra 1970, je bila v prostorih hotela »Pugled« v Kočevju 3. seja upravnega odbora LZS v njegovi mandatni dobi. Na dnevnem redu je bilo devet točk, od katerih najvažnejše so bile: poročilo izvršnega odbora in komisij LZS, poročilo uprave gojitvenih lovišč LZS in nadzornega odbora, polletna realizacija proračuna organizacije in sklada LZS za lov. leto 1970/71 ter sprememba cenika za lov inozemskih lovcev. Poudarek razprave je bil na smernicah za bodoče delo.

Zaradi že zaključene redakcije januarske številke bomo o seji izžrpnjeje poročali v prihodnji številki.

Uredništvo

Jubilanti

Viktor Kurent, član LD Pšata, je praznoval 24. oktobra 1970 svojo 70-letnico. Že z desetimi leti se je priključil lovcem kot gonjač in pred petdesetimi leti je že postal aktiven član zelene bratovščine. Kot zaveden aktivist in borec od leta 1941 je prejel več odlikovanj. Leta 1920 se je udeležil tudi stavke železničarjev, za kar je bil dvakrat ob službo.

Naš Viktor je pravičen lovec in skrben gojitelj divjadi. Kot kinolog je znan vodnik in se uspešno udeležuje tudi kot rejec in vzgojitelj lovskih psov, že od mladih let. Za svoje delo na tem področju je bil odlikovan s srebrnim znakom za zasluge.

Lovskemu tovarišu Viktorju kličemo še na mnoga zdrava leta in mu želimo dober pogled.

Lovci LD Pšata

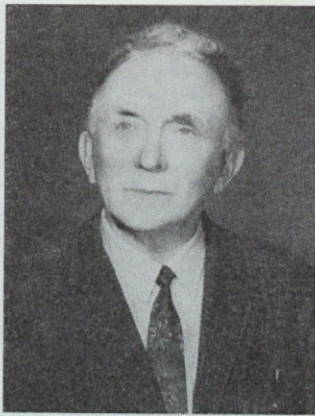
Janez Gregorič, član LD Lož—Stari trg in LD Otok, je praznoval 13. okt. 1970 svojo šestdesetletnico. Po vsem Notranjskem je poznan. Že leta 1941 se je vključil v NOB, leta 1942 je okusil italijanske zapore in internacijo. Po kapitulaciji Italije je vstopil v partizane in bil kot borec ujet in poslan v taborišče Dachau.

Po osvoboditvi ga najdemo v novi lovski organizaciji kot tajnika in potem 8 let kot starešina naše LD, nato kot člana nadzornega in upravnega odbora tedanje Okrajne lovske zveze Ljubljana. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje. Želimo mu še mnogo zdravih in uspehov polnih let.

LD Lož—Stari trg
— J. B.

Karel Dolničar, Jernej Naglič, člana LD Lj. Šentvid in Polhov Gradec, 60-letnika. Karel je bil soustanovitelj LD Lj. Šentvid in njen prvi starešina, Jernej je član UO LD Lj. Šentvid. Obema je pri srcu skrb za divjad, zlasti pozimi. Kot lovcema so jima posebno priljubljene steze v Polhograjskih Dolomitih. Jubilantoma čestitamo in jima želimo še mnogo prijetnih doživetij

Člani LD Lj. Šentvid in
LD Polhov Gradec

Tone Ferkat

Alojz Pavlovič

Franc Berlec

Tone Ferkat je 30. sept. 1970 dopolnil 70 let, lovskega življenja pa pol stoletja. Po vojni je bil soustanovitelj LD Hrenovice. Do leta 1954 je bil vzoren blagajnik, potem pa skrben gospodar družine. Zadnja leta je bil član disciplinskega razsodišča in nadzornega odbora, sedaj je član komisije za ocenjevanje škode od divjadi. Napisal

je več zgodb in vesti za Lovski oprtnik. Odlikovan je z znakom za lovske zasluge. Priljubljenemu in vedno vedremu lovskega tovarišu čestitamo k življenjskemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let med lovskega tovariši.

Člani LD Hrenovice
— B. F.

Francu Berlecu, najstarejšemu članu LD Tuhinj, iskreno čestitamo k njegovi 80-letnici in mu želimo še mnoga zdrava in vedra leta.

Tuhinjski lovci

Alojz Pavlovič, član in večletni tajnik ter blagajnik LD Raka pri Krškem, 70-letnik. Med okupacijo je bil interniran v Nemčiji. Dragemu lovskega tovarišu jubilarantu želimo še obilo lovskega razvedrila in še dolgo dober pogled.

Člani LD Raka
pri Krškem

Umrli

Jožko Perenič, član LD Kočevje, 44 let lovec, velik zagovornik srnjadi in ljubitelj lova na lisice v zimskih mesečnih nočeh. Za seboj je imel bogate izkušnje, ki jih je rad posredoval solovcem. Sodeloval je v NOB in od treh otrok sta mu dva padla kot partizana. Pred sedmimi leti mu je umrla še žena. Ostal je sam v svojem majhnem, a vzorno urejenem domu, ob svojih lovskega trofejah in spominih. Toda moči so mu naglo popuščale, zato se je preselil k hčerki Viki v Ljubljano. Toda njegovo lovskega srce ga je nenehno vleklo nazaj na Fridrikštajnsko pogorje, Malo goro, Črni vrh in Rog, kjer je poznal vsako stezico, delal preže, solnice in krmišča ter doživel toliko lepega, a tudi hudega.

Star 76 let se je 4. 6. 1970 za vedno poslovil, a ostala so njegova dela. Zato ga bomo lovci ohranili v svetlem spominu.

Tone Ožbolt

Franc Rebernik

Dne 21. avgusta 1970 je na pobreškem pokopališču v Mariboru nastala nova gomila. Od dolgoletnega lovca in ljubitelja narave Franca Rebernika so se poslovili člani LD Košaki ter številni drugi lovci in Mariborčani. Pokojnik je bil preko 40 let lovec, čez 30 let skrben čuvaj mestnega parka v Mariboru ter pomožni čuvaj LD Košaki. Od leta 1925 naprej je skrben vodil lovskega dnevnika. Posebno veselje je imel do lova na lisice. Pred leti je uplenil 80. lisico po vojni. Upravni odbor lovskega družine mu je dal posebno pismeno pohvalo za njegovo uspešno delo. Dolga leta je bil tudi član nadzornega odbora LD Košaki. Njegovo lovskega srce

Viktor Kurent

Janez Gregorič

Jožko Perenič

Franc Rebernik

ni dopustilo, da ne bi v zimskem času, kljub boleznim, redno krmil divjad. Dragi Franc, s tvojim pre zgodnjim odhodom v večna lovišča je izgubila divjad zvestega varuha, mi lovci pa dobrega lovskega tovariša in prijatelja, ki mu ostanemo vedno hvaležni. Počivaj v miru!

Lovci LD Košaki

Janez Ceklin, član LD Stara Fužina, nas je aprila 1970 v 90. letu starosti zapustil. Vedno je trdil, da skromnost in veder značaj življenje podaljšata, kar je tudi sam dokazal. Bil je lovski čuvaj od mladih let v triglavskem pogorju, skrben varuh številnih tropov gamsov in zaradi šegavosti priljubljen vsem domačinom in obiskovalcem bohinjskih gora. Še zadnja leta je prihajal s puško na skupne love, na zadnjih brakadah pa smo ga vsi pogrešali. Nesebičnega lovskega svetovalca in vnetega lovca bomo ohranili v najlepšem spominu.

Člani LD Stara Fužina
— J. U.

Jože Arh, član LD Stara Fužina, je po hudi bolezni v 55. letu življenja preminil. Uspešno je sodeloval v družbenih in političnih organizacijah, zelena bratovščina pa mu je vedrila življenjsko pot. Vestnega lovskega tovariša se bomo vedno radi spominjali.

Lovci LD Stara Fužina
— J. U.

Ivan Apat-Anza, član LD Podgorje pri Sl. Gradcu, soustanovitelj LD, nas je za svojo 75-letnico, 50-letnico lovskega udejstvovanja in 20-letnico starešinstva za vedno zapustil. Zato smo mu 25. okt. 1970 izkazali poslednjo čast na poti v večna lovišča. Pokojnik je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge. Dobrega, vzornega lovca in tovariša bomo ohranili v lepem spominu.

Lovci LD Podgorje
— I. Š.

Janez Ceklin

Ivan Apat-Anza

Mirko Vajngerl, član LD Gaj nad Mariborom, se je sredi oktobra 1970 tiho poslovil od življenja in lova. Član od leta 1928 se je kljub bolezni zadnja leta udeleževal lovov in sestankov. Nazadnje je izostanek pismeno opravičil in prosil, da ga k večnemu počitku polože lovci. Žal smo mu morali to željo le prehitro izpolniti. Vzornemu in požrtvovalnemu lovskega tovarišu bodi trajen in časten spomin!

Člani LD Gaj nad
Mariborom

Jože Lenart-Klančnik, član LD Podgorje pri Sl. Gradcu, nas je zapustil v 67. letu življenja in po 40 letih lovskega udejstvovanja. Pokojnik je bil velik humorist in zato ga bomo še posebej pogrešali. Dobremu lovskega tovarišu časten spomin!

Lovci LD Podgorje
— I. Š.

Lovska kinologija

Kinološko delo v letu 1970

Februarja je že drugo leto uspel lovsko-kinološki ples v hotelu Slon v Ljubljani, v posebno zadovoljstvo lovcev, kinologov, lovcev gostov iz Italije in Avstrije. Marca je Kinološka zveza Slovenije počastila zaslužne kinologe ob njihovem življenjskem jubileju. Predsednik Franjo Bulc je v govoru orisal zasluge 80-letnikov Julija Kodra in Teodorja Dreniga ter 70-letnikov dr. Janka Lavriča in Jožeta Kristena. Izročena so jim bila darila in diplome. V imenu Lovske zveze Slovenije pa je spregovoril Rado Pehaček.

Častnim članom je v imenu Društva ljubiteljev ptičarjev čestital Vladimir Pleničar ter jim izročil zlate društvene plakete s posvetilom. Zveza za vzrejo športnih in službenih psov Slovenije je 26. aprila v Mariboru počastila svojega predsednika Teodorja Dreniga. Proslave so se udeležili zastopniki vseh kinoloških klubov Slovenije in delegati iz Avstrije.

Kinološka zveza Slovenije je sklicala 21. marca 1970 v Ljubljani zbor sodnikov Kinološke zveze Slovenije. Program je obsegal poročilo vodje registra mladih psov, poročilo vodje rodovne knjige, določitev komisije za izdelavo priročnika za kinološke sodnike in pripravnike za vse pasme psov, celotno problematiko kinologije glede paritev, legel, pregledov, ocen psov, preizkušenj naravnih zasnov in sodniških poročil o prireditvah.

Področne lovske zveze so v aprilu priredile preglede in spomladanske preizkušnje vseh pasemskih lovskih psov. Od 11. do 14. maja 1970 je bila v Budimpešti skupščina FCI. Jugoslavijo so zastopali delegati Tibor

Lovrenčič, Mičun Šakić in Franjo Bulc.

Kinološka zveza Slovenije je sklenila, da v maju 1971 priredi v Ljubljani v hali Tivoli mednarodno razstavo psov vseh pasem. Sprejela je tudi sklep, da se leto 1971, ko praznuje Društvo ljubiteljev ptičarjev 50-letnico, imenuje leto slovenske kinologije. Društvo je izdalo brošuro »50 let slovenske kinologije«. V brošuri je poleg DLP govora tudi o drugih pasemskih organizacijah, ki so začele delovati v zadnjih 50 letih.

Zveza lovskih družin Ljubljana je priredila predavanje za kinološke pročevalce o delu po krvnem sledu. Predaval je Bogdan Sežun.

Bili so občni zbori pasemskih organizacij, jesenske in vzrejne preizkušnje psov po področnih lovskih zvezah. Klub za vzrejo športnih in službenih psov v Slov. Bistrici je priredil 19. in 20. septembra mednarodno tekmovanje šolanih psov. Tekmovalo je 14 psov iz Jugoslavije, Italije in Avstrije. DLP pa je na Sorškem polju izvedlo IX. republiško preizkušnjo psov vseh pasem po krvnem sledu. Ob tej priložnosti je dobil zlato društveno plaketo Miloš Kelih ob svoji 70-letnici za uspešno delo na kinološkem polju. Klub za goniče pa je imel medklubsko tekmovanje v spomin pok. Adolfa Ivanca, sodnika in rejca psov.

Kinološka zveza Slovenije je imela 21. novembra občni zbor. Izčrpno poročilo je podal predsednik Franjo Bulc. Na občnem zboru je Kinološka zveza Slovenije prejela zlato plaketo DLP, enako plaketo pa tudi predsednik Franjo Bulc za pomoč pri izdaji omenjene brošure.

Lovska zveza Slovenije je podpirala kinologijo moralno in finančno. Vsem v imenu Društva ljubiteljev ptičarjev lepa hvala! Lovcem in kinologom uspešno novo leto 1971!

Vladimir Pleničar

Stari kinolog in lovec se spominja...

Rojstna domačija mu je danes domala že v mestnem okolju Celja, ki se hitro širi. V njegovi mladosti je bila hiša še na samem in jubilat se spominja obilice zajcev in jerebic v njeni okolici. To je njemu in starejšemu bratu, poklicnemu lovcu, podžigalo lovske strast. Leta 1910 je Jurij Vrečar kot 15-letni fant dobil od tedanjih avstrijskih oblasti orožni list in lovske karto, seveda ob očetovem jamstvu. Takoj si je mladi lovec nabavil ptičarja in ga tudi izšolal. Tedaj je bil v okolici Celja, na polju proti Škofji vasi in Trnovljam, odličan poljski lov. Trnovsko polje je imelo tudi po 100 kit jerebic. Razdelnik pa je dal v pogonu tudi do 100 zajcev in več. Temu primeren je bil tudi stalež ptičarjev v Celju. Poznal je okoli 30 lovcev, ki so po prvi svetovni vojni lovili še s ptičarji. Danes so po nekoč lepih loviščih naselja, tovarne in hmeljske žičnice. Prvega ptičarja je Vrečar leta 1913 vodil na tekmi v Lipnici (Avstrija). Leta 1910 ali 1911 je šel kot opazovalec na tekmo ptičarjev v Domžale. Leta 1924 je vstopil v Društvo ljubiteljev ptičarjev, katerega zvesti član je še danes. Leta 1926 ali 1927 pa je uspešno vodil nemško kdl. ptičarko Diano v. Altenbach iz psarne znanega rejca Klobučarja iz Maribora. Poleg ptičarjev je redil tudi goniče, ki mu jih je dobavil brat iz Bosne, podobne po zunanosti sedanjim posavskim goničem. Ker pa so izredno ostro in dolgo gonili, jih je opustil. V svojem življenju je izšolal kakih 40 ptičarjev in večino vodil tudi na tekmah. Pretežno so bili nem. kdl. ptičarji, ki so mu najbolj pri srcu. Šolal je tudi nekaj rešavcev, poentrov in irskih setrov. Meni, da so angl. ptičarji težavnejši za šolanje in za naša majhna poljska lovišča na splošno pre nagli. Jurij Vrečar, ki še danes redno obiskuje tekme

Jurij Vrečar

ptičarjev, pretežno kot vodnik, pa je omenil, da mu ne ugajajo nasveti nekaterih sodnikov na tekmah, ki očitno kažejo, da so neizkušeni in brez prakse. Spominja se sodnika Urbanca izpred vojne. Ta je navadno imel na tekmah ob sebi ptičarja in je na koncu tekme s svojim psom pokazal, »kako se taki reči streže«. Tako se zgodi, da sodnik potegne zajčjo vleko pravokotno preko že izdelanih fazanjih vlek, kar izkušenemu vodniku ne gre v glavo. Motijo ga tudi neumestne pripombe sodnikov, npr. »vaš pes je za ubiti« in podobno. Stari kinolog zaradi sedanjega neprimernega stanovanja nima svojega ptičarja, zato se je posvetil šolanju ptičarja svojega lovskega tovariša. Na pomladanski vzrejni tekmi je s psom že dosegel I. a oceno.

Vsi znanci in lovski tovariši želimo jubilanu, ki je nedavno praznoval svojo 75-letnico in hkrati 60-letnico svojega lovskega in kinološkega udejstvovanja, da bi še dolgo šolal in uspešno vodil svoje ljubljence.

S. K.

Preizkušnja naravne zasnove brak-jazbečarjev na Bledu, 27. 9. 1970

Preizkušnjo za gorenjski kot prireja vsako leto Lovska zveza Gorenjske v lovišču LD Bled na levem bregu Save. Vreme je bilo

kljub dežju sobotno noč še kar zadovoljivo. Prijavilo se je 6 vodnikov s psi, ki so bili po zunanosti zelo kvalitetni. Vsi psi so imeli lepe ravne sprednje noge, kar zelo poudarja kvaliteto pasme. S to uspelo preizkušnjo smo dobili nekaj dobrih in lepih plemenjakov oziroma plemenk. Le en pes ni bil pozitivno ocenjen, ker ni sledoglasen. Prireditev je vodil Jože Brodnik, član LD Bled.

Uspehi:

Cina, RMBJ 3922, tel. ocena odlično, lastnik in vodnik Ivan Kralj, Tržič, C. JLA 5. Psica je vsestransko dobro vodljiva, odlična v iskanju in vztrajna v gonji, glas visok, zvenceč, tipična plemenka.

Arko, RMBJ 3292, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Martin Žmitek, Sta-

ra Fužina 105. Samostojen v iskanju, gonjo dobro drži, glas izredno močan, ubogljiv pes, priporočljiv plemenjak.

Azor, RMBJ 3795, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Marjan Markelj, Kranjska gora 70. Pes kaže veliko voljo za iskanje, gonja gladko, glas bolj nizek. V strelomirnosti dobro utrjen, priporočljiv plemenjak. Cero, RMBJ 3838, tel. ocena odlično, lastnik in vodnik Stane Kristan, Javornik 10, p. Besnica. V iskanju še ni siguren, goni gladko, glas dobro slišen, ubogljivost odlična, priporočljiv plemenjak.

Brin, RMBJ 3999, tel. oc. prav dobro, lastnik in vodnik Friderik Robič, Srednji vrh 16, p. Gozd Martuljek. Že pri iskanju je bilo opaziti, da je ta pes iz gor-

Lovska kuhinja

Navadno pečena divja raca

Oskupi in osnaži nekoliko uležano, bolj mlado raco. Znotraj jo podrgni s soljo, poprom in limoninim sokom ter jo pretakni s slanino, potem pa počasi peči približno 1 uro. Pri tem jo polivaj s presnim maslom in juho. Pečeno razreži in zloži na krožnik. V sok kani malo limoninega soka in ga polij po njej. Zelo mlado raco posoli, ovij s slanino in peči s presnim maslom pol ure, ker je zelo mehka in bi pri daljšem pečenju razpadla.

Divja raca s smetano

Očiščeno bolj staro raco polij z vrelo kvašo in daj za dva dni na hlad. Nato jo podrgni s soljo, pretakni s slanino, prideni zelenjavo in žlico masti ter pari nekaj

časa v kozici, potem pa peči. Medtem jo pridno polivaj s kvašo in mastjo. Na zelenjavo potresi žlico moke. Čez nekaj časa oblij raco s smetano in ko se v njej malo popeče, prilij malo juhe in kvaše. Ko v tem prevre, jo razreži in nanjo precedi sok.

Divja gos

Pripraviš jo lahko kakor divjo raco. Za pečenje vzemi bolj mlado. Oskubi jo in osnaži, noge, vrat in polovico perutnic ji odreži. Potem jo oblij z vročo vodo, podrgni s soljo in poprom, pretakni s slanino ali pa jo zavij v slanino in počasi peči približno dve uri. Medtem jo pridno polivaj s presnim maslom in z juho. Nazadnje prideni še vršiček timiana, lovrorov listič, nekaj poprovih zrn, brynovih jagod in limonin sok. Ko je gos dovolj mehka, jo razreži in oblij s sokom. Če misliš peči staro gos, tedaj jo moraš več dni kvasiti.

V. P.

skega lovišča, da se je tukaj prvič srečal z dolgouhcem. Gonja se mu še zatika, glas visok, primeren za pleme.

Tine Hafner,
kinol. sodnik

Preizkušnja španjelov v Dupleku pri Mariboru, 4. 10. 1970

Te preizkušnje naravnih zasnov španjelov in prepeličarjev se je udeležilo 6 vodnikov, ki so z velikim zanimanjem sledili poteku preizkušnje. Lovišče LD Duplek je za tovrstne preizkušnje odlično, primerno zaraščeno z visokim drevjem in grmovjem ter bogato podrasti. V lovišču je bilo letos dovolj fazanov, ne pa zajcev, zato noben pes ni bil preizkušen in ocenjen v glasni gonji dlakaste divjadi. V tem je tudi vzrok, da so bile dosežene le druge in tretje ocene:

1. Rika Savinjska, JRPr 36, tel. oc. odl., vodnik D. Kumer. Psica ima odlične lovske lastnosti, le nekoliko daleč išče. Pri vsakem fazanu se takoj kratko oglasi. 94 točk — II.

2. Diva, RMŠK 948, tel. oc. d., vodnik Marjan Lendero. Živahna v iskanju in šarjenju, kaže prav dober nos, v vodo gre rada. Veselje do lova odlično. 91 točk — II.

3. Čin, RMŠK 979, tel. oc. d., vodnik Alojz Antončič. Pes je prav dobrih lovske zasnov, odličen tudi v vodnem delu, kaže veliko voljo za delo po sledu. 87 točk — II.

4. Bistra, RMŠK 984, tel. oc. d., vodnik Srečko Beloglav. V lovske zasnovah v bistvu dobra, le večkrat mora v lovišče, da si pridobi samostojnost in izkušnje. 81 točk — III.

5. Aba, RMŠK 1061, tel. oc. d., vodnik Franc dr. Kaus. Kaže zadovoljive lovske zasnov, manjka pa ji izkušenj v lovišču. 76 točk — III.

6. Murči, RMŠK 1058, tel. oc. d., vodnik Peter Čebokli. Pes je živahen, interesira se za vsak sled, vod-

nik ga drži preveč na kratko, v vodo gre zelo rado. 74 točk — III.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Preizkušnja španjelov in prepeličarjev v Braslovčah, 8. 10. 1970

Udeležilo se je 15 psov, večinoma nemški prepeličarji. Teren za preizkušnjo je bil posrečeno izbran, divjadi je bilo dovolj. Vreme še kar ugodno.

Pri nekaterih psih je bilo očitno, da jih vodniki niso dovolj vodili v lovišče. Pri prepeličarjih je značilno, da so povečini zelo ostrí, nekateri že kar napadalni, zelo vestni in dobri šarivci, ki so tudi izredno vodoljubni. Organizacija prireditve je bila na višini, disciplina vodnikov prav dobra. Ocenjevala sta Ljuban Zadnik in podpisani, kot pripravnik pa je sodeloval Slavko Kovač iz Celja, ki je tudi glavni pobudnik za uvedbo tega izvrstnega šarivca v naša lovišča. Za presojo dela oz. naravnih zasnov prepeličarja je tokrat še služil pravilnik, ki se uporablja za španjele, v bodoče pa bomo delo prepeličarjev presojali po posebnem pravilniku.

Ocene preizkušenih psov:

1. Črt, JRŠK 1338, tel. oc. pd., vodnik Jože Pangerl. Pes je v vseh disciplinah prav dober, 121 točk, I.

2. Cika Poljčanska, JRPr 139, tel. oc. pd., vodnik Anton Zlatič, Krško. Psica je v vseh preizkušenih disciplinah prav dobra, 117 točk, I.

3. Boro Poljčanski, JRPr 142, tel. oc. pd., vodnik Franc Kovačič. Pes je prav dobrih lovske kvalitet, 113 točk, I.

4. Cer Poljčanski, JRPr 144, tel. oc. odl., vodnik Tone ing. Simonič, Ljubljana. Pes ni bil dovolj voden v zajčja lovišča, zato je v šarjenju bolj začetnik, v drugih disciplinah prav dober, 106 točk, I.

5. Žigo, JRŠŠ 615, tel. oc. d., vodnik Henrik Divjak. Pes

ima prav dobre lovske zasnov, 102 točki, II.

6. Car Poljčanski, JRPr 143, tel. oc. odl., vodnik Marijan Goršek, Ponikve. Pes je pokazal prav dobre lovske zasnov, 101 točka, II.

7. Bela Poljčanska, JRPr 126, tel. oc. odl., vodnik Stanko Česnik, Ljubljana. Psica je pokazala prav dobre lovske zasnov, 98 točk, II.

8. Kyra v. Hellental, JRPr 146, tel. oc. d., vodnik Stanko Valand. Pokazala je prav dobre lovske zasnov, 96 točk, II.

9. Čora Poljčanska, RMPPr 67, tel. oc. d., vodnik Jože Pangerl, Celje. Psica je v lovske zasnovah prav dobra, 94 točk, II.

10. Bor Z Boča, RMPPr 69, tel. oc. nima, vodnik Franc Solar, Oplotnica. Pes je star dobrih 7 mesecev, brez izkušenj v lovišču, pokazal pa je zadovoljive lovske zasrove, 82 točk, III.

11. Dora, JRŠK 760, tel. oc. pd., vodnik Matej Fink. Psica je tiha tudi pri vidnem zajcu, v drugih disciplinah prav dobra, 92 točk.

12. Jago Celjski, JRPr 144, tel. oc. pd., vodnik Franc Cokan, Žalec. Pes ni bil glasen pri zajcu, v preosta-

lih disciplinah je pokazal slabše kvalitete, 73 točk.

13.—14. Azor Poljčanski, JRPr 129, tel. oc. pd., vodnik Alojz Cugmas. Pes ni bil glasen pri gonji zajca, zadovoljiv pa je nos kakor tudi v drugih disciplinah, 69 točk.

13.—14. Črt Poljčanski, RMPPr 63, tel. oc. d., vodnik Zvone ing. Nastran. Psica ni bila glasna pri zajcu, druge discipline še zadovoljive, 69 točk.

Pri šarivcih se zahteva glasna gonja zajca, ki je pogoj za oceno. Nekaj psov je brez ocene, navedene so samo točke, ki so jih zbrali, nimajo pa ocene, ker niso glasno gonili zajca.

Vodnikom teh psov priporočamo, naj jih večkrat vodijo v lovišče, kjer je več zajcev.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Tekma ptičarjev v Ptuj, 11. 10. 1970

Tekma z dodatnim vodnim delom je bila opravljena pod vodstvom agilnega kinološkega referenta LZ Ptuj Milana Ivezica, ki je

Foto I. Praprotnik: *Nemški resasti ptičar*

bil tokrat tudi vodnik oziroma tekmovalc.

Organizacija je bila odlična, divjadi v lovišču dovolj, posebno zajcev in fazanov; jerebic pa nismo našli. Vreme za tekmo primerno, dovolj vlage, primeren veter, na polju še dovolj poljskih kultur. Disciplina vodnikov odlična. Delo psov sva ocenila z Orestom Bordonom.

Uspehi:

1. As Veleniški, JRPki 6938, tel. oc. d., vodnik Janez Pernat. Prav dobro šolan pes, ki je v vseh disciplinah pokazal pravilno delo ptičarja na polju in v vodi. 208 točk — I. a.

2. Dečko Zadobrovski, JRP Po 50, tel. oc. d., vodnik Peter Dimic. Pes dela v glavnem z nizkim nosom, hitrost in iskanje nista primerna za poentra, v stoji je zanesljiv, priučene discipline zadovoljive. 176 točk — I. b.

3. Brest Škedenjski (Aci), JRPki 7064, tel. oc. pd., vodnik Mirko Korošec. Pes je pokazal odličen nos, široko in sistematično iskanje, odlično trdno, zanesljivo stoji, odpovedal pa je v delu na vlekah s pernatno in dlakasto divjadjo. III. a.

4. Brin Škedenjski, JRPki 7065, tel. oc. pd., vodnik Milan Ivezić. Pes je po lovskih kvalitetah enak številki 1, za delo na vlekah naj ga vodnik še izpopolni. 159 točk — III. b.

5. Boro Starški, JRPki 7117, tel. oc. pd., vodnik Leopold Sovič. Pes je imel očitno slab dan — na spomladanski vzrejni tekmi je prejel prvo oceno. 139 točk — III. c.

6. Ara, RMPki 3138, tel. oc. d., vodnik Jože Babič. Lahka psica, ki ima zadovoljivo iskanje, primerno hitrost, dovolj trdne stoji ne pokazala, v prinašanju še ni izdelana, odpovedala je na vleki s fazanom. 117 točk — III. e.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Prijavljene paritve

Resasti jazbečarji:

Tim Šmartinski, JRJri 1208 — Alka, JRJri 1221. Oba

uspešna na tekmi. Leglo 20. 12. Rejec Ivan Perko, Pragersko 161.

Nemški kdl. ptičarji:

Rio, JRPki 5227 — Lora Borovjevska, JRPki 7022. Oba uspešna na tekmi. Leglo 1. 11. 1970. Rejec Maks Nemeč, Šalinci 7, p. Križevci.

Ringo Borovski, JRPki 4775 — Rada, JRPki 6964, obo uspešna na tekmi, leglo 16. 1. Rejec Stanko Štuhec, Apače 31, p. Apače.

Sento Starški, JRPki 6910 — Čeda Dolenska, JRPki 7026, obo uspešna na tekmi, leglo 6. 9. 1970. Rejec Slavko Ličen, Moškanjci 95.

Lovski terierji:

Bari, JRLT 5603 — Ara, JRLT 3532. Obo uspešna na tekmi. Leglo 10. 12. 1970. Rejec Oto Pavel, Černeška gora 12, p. Libeliče.

Boj, JRLT 3659 — Besa, JRLT 2911, obo uspešna na preizkušnji. Leglo 16. 1. Rejec Tone Peskar, Ljubljana, Šišenski 127.

Ris, JRLT 5600 — Mis Pobreška, JRLT 5534, obo uspešna na preizkušnji, leglo 2. 1. Rejec Ivan Caf, Maribor, Ob Dravi 1.

Boj, JRLT 3659 — Divna Roška, JRLT 2419, obo uspešna na preizkušnji, leglo 17. 11. 1970. Rejec Orest Bordon, Bonini 1, p. Koper.

Brak-jazbečarji:

Arco v. Hirschbrun Trefen OeHZB Dbr. 3075/64. — Aga, JRBJ 2182, uspešna na tekmi, leglo 17. avg. Rejec Friderik Grile, Podkoren 74 a, p. Kranjska gora.

Kdl. istrski goniči:

Arno, JRGki 5481 — Živa, JRGki 4484, obo uspešna na preizkušnji, leglo 22. 1. Rejec Franc ing. Lešnjak, Novo mesto, Majde Šilc 18.

Resasti istrski goniči:

Atoš, JRGri 1171 — Cajka, RMGri 874, obo uspešna na preizkušnji, leglo 24. 1. Rejec Anton Čadež, Srednja vas 5, p. Poljane.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Prišel se je zahvalit

V soboto, 12. decembra 1970, je bila v Kočevju seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije. Naslednji dan, v nedeljo, pa lov na divje prašiče blizu Kočevja v lovišču Žitna gora.

Pred ing. Milovana Pleskoviča na stojišču je prihlačal medved. Kakih 10 korakov pred njim se je ustavil, se s prednjima šapama vzpel na podrti deblo in stegoval nos proti lovcu ter zmajeval z glavo, kakor da se priklanja.

Inženir je imel torej lepo priložnost, da si od blizu ogleda njegov krasen zimski kožuh, pa tudi orjaške kremplje na šapah. Toda, če bi imel aparat s seboj, se ga vseeno ne bi polotil fotografirati, ker bi v takem trenutku vsak lovec raje za vsak primer segel po puški kakor po čem drugem. A medved, ko da se ne boji puške v lovčevih rokah, še kar naprej stoji in se priklanja.

Ob tako nepričakovanem visokem obisku je bil inženir v taki zadregi, da se je kosmatincu odkril in ga

nagovoril kar zelo na glas: »No, zdaj pa le pojdi. Boš šel...!«

Medved je nekaj zabrunđal in ubogljivo odhlačal. »Kako da je medved obiskal prav Pleskoviča?« so po lovu spraševali lovci.

Vodja lova Blaž pa je pojasnil:

»Prišel se mu je zahvalit, ker je na seji upravnega odbora tako vneto zagovarjal medvedji rod in kritiziral nedeljsko pobijanje nedoraslih medvedov v nekaterih notranjskih loviščih.«

-elf-

Če sodnik lovi

Sodnik je na lovu zgrešil zajca. Njegov prijatelj Vid se mu je namuznil: »Temu si pa menda dal pogojno, kajne?«

P. C.

Čudež

Oče lovec se je na lovu hvalil pred sinom, kako dober strelec je. Priletela je raca, oče je pograbil puško in pok! pok! Raca je letela naprej. Pa oče reče sinu: »Zdaj si videl čudež: mrtva raca je letela po zraku!«

P. C.

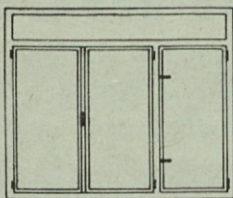

»Če me pa zdajle zajec zmoti, ga bom pa res ustrelil.«

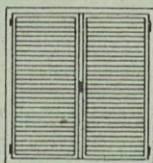
— P. C.

GRADITELJI POZOR!

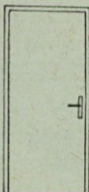
nudimo vam
stavbno **kompletno**
pohištvo
OKNA,

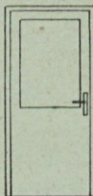
POLKNA,

VRATA:

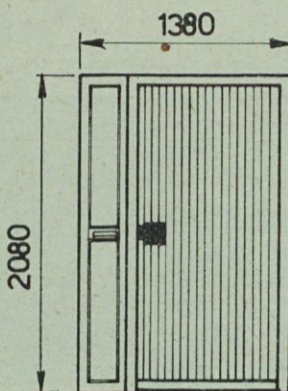
sobna,

vhodna,

in

garažna

ES-1 V-4

PRODAJA NA
KREDIT!
zahtevajte
prospekte

inles
ribnica

industrija
stavbnega
pohištva

Telefon
maloprodaje
061-87-099

HOTEL SLON
LJUBLJANA, TITOVA 10

Telefon: 24-601/607
24-616/619
Telex: 31254 YU SLON
Telegram: SLON LJUBLJANA

Hotel A kategorije z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvorazredno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artističnim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Trgovina s spominki. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež Sekcije barmanov Jugoslavije.

casinò
Ljubljana

- ROULETTE
- CHEMIN DE FER
- BLACK JACK
- TRENTÉ ET QUARANTE

Lesna industrija

»Bahar«

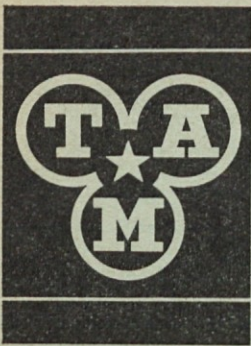
ŠENTJUR PRI CELJU

proizvaja v svojih obratih v

- Šentjurju
- Mestinju in
- Kozjem

žagan les listavcev, iglavcev, plemenite furnirje in lesno galanterijo.

Odkupujemo furnirsko hlodovino plemenitih listavcev.

Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor

Priporočamo vam naše vozilo TAM-2001 CB, vozilo, ki vam bo olajšalo vaše športno delovanje. Četudi ni tako udobno, kot so nekateri osebni avtomobili, ima to prednost, da je vožnja v prijetni družbi lovskih tovarišev zabavnejša in bolj sproščena.

To pa ni edino vozilo, katero vam priporočamo.

Ko boste na svojem delovnem mestu, se spomnite, da izdelujemo kvalitetna gospodarska vozila:

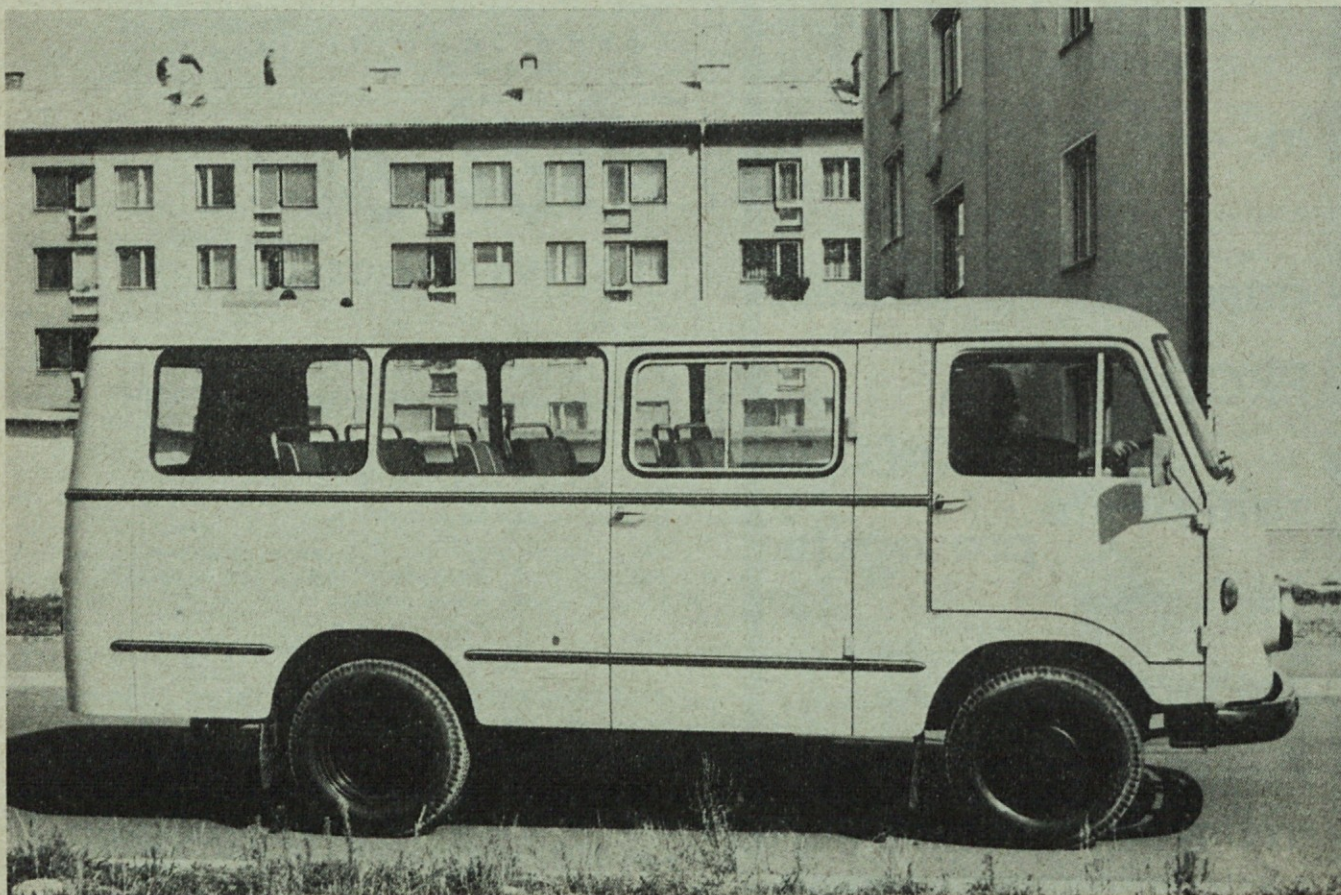
- tovornjake
  - avtobuse
  - kiperje
  - specialna vozila
- z nosilnostjo od 2 tone do 6,5 tone.

Člani interesne skupnosti TAM, ki sodelujejo v našem proizvodnem programu specialnih vozil in avtobusov, so poleg TAM še:

- AUTOKAROSERIJA, Novi Sad
- TEHNOSTROJ, Ljutomer in
- AVTOMONTAŽA, Ljubljana
- VOZILA GORICA, Šempeter pri Gorici
- KAROSERIST, Maribor

Priporoča se IS TAM

Kombi vozilo TAM-2001 CB

tehno union

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH TOVARN IN KONSIGNACIJE

LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA 5

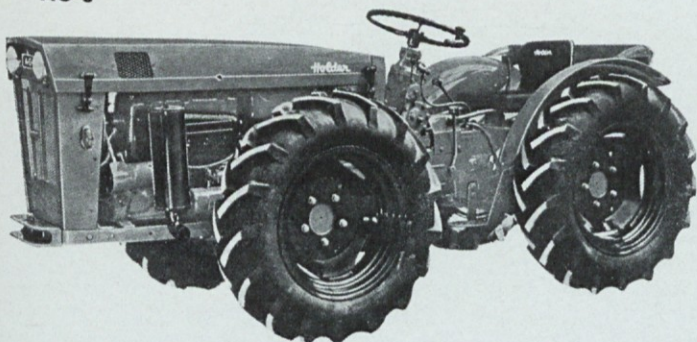
TELEFON komerciala, uprava in računovod. h. c. 320-855, skladišče 51-465, 51-466
TELEGRAM: TEHNOUNION LJUBLJANA, TELEX 31-200, POŠTNI PREDAL 01-347

nudi vsem kmetovalcem
iz svojega konsignacijskega skladišča kvalitetne kmetijsko-obdelovalne stroje

Holder
1888

enoosne in dvoosne traktorje za obdelovanje njiv, vinogradov, sadovnjakov, nasadov hmelja in uporabne tudi v gozdarstvu

AG-3

Dvotaktni diesel motor, 1500 ccm, 30 KS/DIN pri 2300 o/min, 6 brzin naprej in 3 nazaj, pogon vseh 4 koles preko 2 diferencialov

Cultitrac AM-2

Dvotaktni vodnohlajeni diesel motor, 1000 ccm, 20 KS/DIN pri 2300 o/min, 6 brzin naprej in 4 nazaj, pogon in krmljenje vseh 4 koles

Cultitrac AG-35

Traktor opremljen z vitlom za vleko hlodov iz gozda. Tehnični podatki isti kot pri AG-3. Ima že serijsko vgrajeno hidravlično krmljenje

Za vse svoje traktorje izdeluje tovarna Holder širok asortiment priključkov za obdelovanje raznih kultur

REFORM

KOSILNICE

Pri žetvi in košnji pozor na gnezda in mladiče divjadi!

**Že pozimi mislite
na pomlad in poletje!**

Motorna kosilnica REFORM 158 Super je specialna motorna kosilnica za vsa hribovita področja do 80 ‰. Zaradi odlične sposobnosti za košnjo po pobočjih je REFORM kosilnica največkrat zahtevana motorna kosilnica

Njene ogromne sposobnosti so:
Pravilen položaj težišča, posebno smotno enoročno vključevanje, vožnja nazaj z vključeno kosilnico in zaradi tega z istočasnim čiščenjem rezilne gredi kakor tudi vstavljanje čelnih gabelj brez orodja

TEHNIČNI PODATKI:

Rotax dvotaktni bencinski motor, 200 ccm s 6 KS

Število obratov: 3000/min

Gorivo: mešanica bencin-olje

Vsebina posode za gorivo: 3,4 litra

Poraba goriva: 1,20 litra na uro

1 prestava naprej, 1 nazaj, 1 za košnjo, ki se lahko vključi za vožnjo naprej, nazaj in za prosti tek

Hitrost pri delu naprej in nazaj 3,6 km na uro

Rezilna gred 130 cm je opremljena z jeklenimi normalnimi zobmi in gumijastimi kolesi

Učinek do 0,5 ha na uro

Teža 157 kg

ZA VSE INFORMACIJE SE OBRNITE NA

TEHNO UNION

LJUBLJANA, Vošnjakova ul. 5

Foto Joško Dolničar: Zimska idila

Izletnik Hotel Celeia

Celje

Naš udobni hotel stoji ob cesti
Ljubljana–Maribor.

V vseh sobah tekoča mrzla in topla voda.

Prvovrstna restavracija.

Vsak dan mednarodni barski program.

Oglasite se!